20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1994 ՇԱԲԱԹ # 159 (662)

Ազգ
Azg
armenian daily

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.
LIMASSOL CENTRE, BLOCK B, SUITE 307, P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX. +357-5-370945
OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS
Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից
ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱՀՈՒՅՔ
ուղիղ հասցեատիրոջը՝ նավով եւ ինքնաթիռով

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

ՀՀ նախագահն ընդունեց Անդրեյ Նիկոլաեւին

Երեկ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունեց Ռուսաստանի Դաշնության սահմանապահ զորքերի հրամանատար գեներալ-գնդապետ Անդրեյ Նիկոլաեւին։ Հանդիպումից հետո ռուս հրամանատարը լրագրողներին հայտնեց, թե իր այցը կրում էր աշխատանքային բնույթ։ «Մենք պետք է Ռուսաստանի եւ Հայաստանի ղեկավարության համաձայնությամբ մեր հայ գործընկերների հետ անենք ամեն ինչ, որպեսզի այս շրջանում ամրապնդվի ոչ միայն Ռուսաստանի, այլեւ Հայաստանի ու մյուս պետությունների անվտանգությունը», ասաց նա։

Առաջին վաուչերը ռեզինա-տեխնիկականին

Երեկ, օգոստոսի 19-ին վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը առաջին վաուչերը հանձնեց Երեւանի ռեզինատեխնիկական գործարանի տնօրեն Գագիկ Կոստանյանին։ Գործարանի աշխատողների լիազոր ներկայացուցիչները այդ օրը հավաքվել էին որոշելու ռեզինատեխնիկականը դարձնել բաժնետիրական ընկերություն։ 136 լիազոր ներկայացուցիչները քվեարկեցին հօգուտ դրա։

Մեծ համաձայնագրի ճակատագիրը անորոշ

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման շուրջ Մոսկվայում ընթացող բանակցությունների հիմնական արդյունքը երկու կողմերից ձերբակալված կամ պատանդ վերցված կանանց եւ երեխաների փոխանակման համաձայնագրի ստորագրումն էր, օգոստոսի 17-ին Մոսկվայում նշել է Հայաստանի փոխարտգործնախարար Էդուարդ Չուլոյանը, համաձայն ՏԱՍՍ-ի նույն օրվա հաղորդագրության։ Նա նշել է, որ Հայաստանը միայն ողջունում է Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ սկսված երկխոսությունը եւ բավականությամբ հետեւում դրա զարգացմանը։ Ինչ վերաբերում է երկու հակամարտող կողմերի դիրքորոշմանը, Չուլոյանը դժվարացել է գնահատել այն հիմնականում ազերի ներկայացուցիչների բռնած կարծր վերաբերմունքի պատճառով։ Նա հայտնել է, որ ազերիները անընդհատ նորանոր հարցեր են առաջ քաշում, որոնք անընդունելի են ղարաբաղյան կողմի համար։ Ղարաբաղն ու Հայաստանը, ըստ նրա, առաջնությունը տալիս են հրադադարի ամրապնդման օրինական գործոններին, երկրորդական կամ նույնիսկ երրորդական համարելով փախստականների վերադարձի կամ նման այլ հարցեր, որոնք ներառվում են ԵԱՀԽ շրջանակներում։ Հայաստանի փոխարտգործնախարարը հատկապես շեշտել է Ռուսաստանի ակտիվ աջակցությունը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում։

Մյուս կողմից, օգոստոսի 17-ին Ֆեդերալ Նյուզ Սերվիսին տված իր հարցազրույցի ժամանակ Ռուսաստանում Ադրբեջանի դեսպան Ռամիզ Ռզաեւն անդրադառնալով վերոհիշյալ բանակցություններում առկա «բարդ խնդիրներին» [illegible] թիվս այլոց նշել է «Շուշին, Լաչինի մարդասիրական միջանցքի եւ հրադադարից հետո Ղարաբաղում եւ Ադրբեջանի մի շարք շրջաններում ապառազմականացված գոտիներ ստեղծելու անհրաժեշտության մասին»։

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Լեւոն Զուրաբյան. «ԱՄՆ այցը ապացուցեց Սփյուռք-Հայրենիք միասնությունը»

IMF-ը վերացրեց իր վերապահումները

«ԱՄՆ-ը խոստացել է ակտիվացնել իր դիվանագիտական գործունեությունը Ղարաբաղի հարցի կարգավորման ԵԱՀԽ-ի եւ ռուսական ծրագրի ներդաշնակեցման ուղղությամբ», երեկ հայտարարեց ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Լեւոն Զուրաբյանը։ Նա ասաց, թե Վաշինգտոնում ներկայացնելով Հայաստանի արտաքին քաղաքականության հիմնադրույթները, մասնավորապես նշել է, որ Հայաստանը բարեկամական հարաբերություններ ունի Վրաստանի եւ Իրանի հետ, եւ «խաղաղության հաստատումը զգալիորեն բնականոն կերպով կկարգավորի նաեւ հարաբերությունները Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի հետ»։

ԱՄՆ կառավարությունն իր հերթին համաձայնվել է ընդլայնել Հայաստանին ցուցաբերվող օգնությունը, հատկապես շեշտը դնելով տնտեսական ներդրումների վրա, ինչպես նաեւ օժանդակել մեր հանրապետությանը միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններում։ Լեւոն Զուրաբյանի ասելով, արդեն իսկ Միջազգային արժույթային հիմնադրամը հանել է Հայաստանի նկատմամբ դրված նախկին վերապահումները, կապված պատերազմի շարունակման, բարեփոխումների դանդաղեցման եւ ռեսուրսների վերադասավորման վտանգի հետ։

Ընդ որում, սեպտեմբերին Հայաստան կժամանի IMF-ի առաքելությունը, որի պատրաստած զեկույցի հիման վրա IMF-ի վարչությունը որոշում կկայացնի մեր հանրապետության համակարգային անցման «թեթեւացման վարկ» տրամադրելու մասին։ Դրան կհաջորդի Համաշխարհային բանկի կողմից տրամադրվող վերակառուցման վարկը։ Նախագահի մամուլի քարտուղարը դժվարացավ վարկերի հետ կապված կոնկրետ թվեր նշել։

Խոսելով ամերիկահայության հետ ունեցած հանդիպումների մասին, ուրախություն պատճառեց դրանց բարձր կազմակերպվածությունը։ Նախագահը առանձին հանդիպումներ է ունեցել ամերիկահայ համայնքի նշանավոր ներկայացուցիչներ Ալեք Մանուկյանի, Քըրք Գրիգորյանի, Լուիզ Սիմոն Մանուկյանի, Հրայր Հովնանյանի, Վահան Շամլյանի, Ալբերտ Բոյաջյանի, Գեւորգ Հովնանյանի եւ այլոց հետ։ Նախագահը այցելել է եւ ծաղիկներ դրել Դրաստամատ Կանայանի (Դրոյի) գերեզմանին։

«Ամերիկահայության հետ ջերմ հանդիպումները ապացուցեցին այն միասնականությունը, որ կա Սփյուռքի ու Հայրենիքի միջեւ», ասաց նախագահի բանբերը։ Ա. Հ.

ՂԱՐԱԲԱՂ

Ադրբեջանցիներն աֆղաններին ուղարկել են Չեչնիա

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ։ Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում իրադրությունը մնում է անփոփոխ։ Ինչպես եւ նախորդ օրերին, ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումները շարունակում են խախտել զինադադարի պայմանները՝ ժամանակ առ ժամանակ գնդակոծելով ղարաբաղյան զորքերի պաշտպանական բնագծերը։

Օգոստոսի 19-ի առավոտյան գնդացիրներից եւ հրաձգային զենքերից կրկին գնդակոծվել են Ֆիզուլու շրջանի Կոտղան եւ Աղդամի շրջանի Նովրուզլու գյուղերի հայկական պահակակետերը։ Տուժածներ չկան։

Ղարաբաղյան ուժերը հավատարիմ մնալով հակամարտող կողմերի միջեւ ձեռք բերված հրադադարի վերաբերյալ պայմանավորվածությանը, պատասխան գործողությունների չեն դիմել։ Ռադիոհետախուզության տվյալներով, օգոստոսի 18-ին աֆղան մոջահեդներից կազմված 3 ստորաբաժանում ադրբեջանական հրամանատարության կարգադրությամբ հանվել են Աղդամի շրջանի ճակատային գծից եւ ուղարկվել դեպի Ադրբեջանի հյուսիսային սահմանները, որտեղից առայժմ, ըստ նույն տվյալների համաձայն, նրանք պետք է մեկնեն Չեչնիա։ Նույն աղբյուրի համաձայն, սա արդեն առաջին դեպքը չէ, երբ Ադրբեջանն օգտագործվում է որպես հենակետ աֆղան եւ իսլամական մյուս արմատականներ ԱՊՀ տարբեր երկրներ եւ առաջին հերթին Ռուսաստանի հարավային շրջաններ տեղափոխելու համար։

Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքական դիտորդների կարծիքով, Ադրբեջանը ջանքեր չի խնայում Ռուսաստանի սահմանամերձ մահմեդականներով բնակեցված շրջաններում իրավիճակը ապակայունացնելու համար, որպեսզի շեղի նրա ուշադրությունը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումից։

Ղարաբաղը սգում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մահը

Ղարաբաղցիները կսկիծով ընդունեցին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի մահվան լուրը։ ԼՂՀ ԳԽ նախագահության եւ Նախարարների խորհրդի Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցուն հասցեագրված հեռագրում նշվում է, որ բովանդակ աշխարհի հայության ցավը կիսում են նաեւ ղարաբաղցիները։ Հեռագրում հույս է հայտնվում, որ Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին այսուհետեւ էլ նեցուկ կլինի Ղարաբաղի ազգային-ազատագրական պայքարին։ *ՍՆԱՐ*

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

Հայաստանի ատոմակայանը կգործարկվի 1995-ի տարեսկզբին

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐ։ Հայաստանի ատոմակայանում փաստորեն ավարտված են բոլոր հիմնական աշխատանքները, այսօր այստեղ հայտնեց Ռուսաստանի ատոմային էներգիայի նախարարության ատոմակայանների վերահսկողական ինստիտուտի տնօրեն Արմեն Աբաղյանը։ Նրա խոսքերով, անվտանգության ժամկետն ավարտող հիմնական հանգույցների շրջագծերի, ռեակտորի իրանի, գլխավոր խողովակաշարերի հետազոտումը լավ արդյունքներ է տվել։

Ինչպես հայտարարեց Աբաղյանը, Հայաստանի ԱԷԿ-ում աշխատանքների ընթացքը վկայում է, որ կայանի առաջին բլոկի աշխատանքը կվերսկսվի եկող տարվա առաջին ամիսներին։

Մինչդեռ, հայտնի դարձավ, որ չնայած անհրաժեշտ միջոցների բացակայությանը, Հայաստանի կառավարությունը ռուսական կողմի հետ բանակցում է «տարաժամկետ վճարումով» 5 միլիոն դոլլարի միջուկային վառելիքի առաջին խմբաքանակի ձեռքբերման շուրջը։

Միաժամանակ, Հայաստանի ԱԷԿ-ի շուտափույթ բացմանն աջակցելու օգտին արտահայտվեց ատոմակայաններ շահագործող կազմակերպությունների համաշխարհային ընկերակցության Երեւանում գտնվող նախագահ Ռեմի Կարոն։ Նա լրագրողներին հայտարարեց, որ Հայաստանի ատոմակայանի գործարկումը «պետք է տեղի ունենա բացահայտորեն, համաշխարհային ընկերակցության առջեւ»։

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՀԿԿ 31-րդ համագումարը այսօր

Ինչպես մեր թղթակցին հաղորդեցին ՀԿԿ կենտրոնական կոմիտեի մամուլի ծառայությունում, այսօր Երեւանում իր աշխատանքները կսկսի Հայաստանի կոմունիստների 31-րդ համագումարը, որը քննարկելու է կուսակցության ծրագիրն ու կանոնադրությունը։ Երեկ սկսվեց պատգամավորների հավաքումը եւ կայացավ կուսակցության կենտրոնական կոմիտեի պլենումը։ Պլենումը որոշեց համագումարից առաջ անցկացնել սգո նիստ նվիրված Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն Առաջինի հիշատակին։

Ֆլորիդայում արտակարգ դրությո՞ւն

ՖԼՈՐԻԴԱ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ՓԱՍՏ։ Ֆլորիդա նահանգի նահանգապետը դիմել է ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնին խնդրելով արտակարգ դրություն հայտարարել իր նահանգում, որպեսզի հնարավոր լինի պայքարել Կուբայից ապօրինաբար այստեղ ժամանողների դեմ։ Միայն անցյալ շաբաթվա ընթացքում ԱՄՆ-ի ափամերձ հսկողության ծառայությունը 1600 կուբացի է հանել ծովից։ Մյուս կողմից, ԱՄՆ-ում քաղաքական ապաստան ստանալու նպատակով իրենց երկիրը լքող կուբացիների հոսքը վերջին մի քանի օրերում կտրուկ աճել է։ Չորեքշաբթի ԱՄՆ-ի առափնյա պահպանության ծառայողները բռնել են «ազատության» կղզուց փախածների մեկ օրվա համար ռեկորդային քանակ՝ 537 մարդ։

ԻՐԱՆ

Իրանը չի կարծում, թե Ռուսաստանն սպառնում է իր կապերին

ԹԵՀՐԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Իրանը չի կարծում, թե Ռուսաստանն սպառնում է Միջին Ասիայի եւ Անդրկովկասի երկրների հետ իր հարաբերություններին։ Այդ մասին հայտարարել է Իրանի փոխարտգործնախարար Ալաեդդին Բորուջերդին «Աբրար» թերթում այսօր հրապարակված հարցազրույցում։ Նա ընդգծել է, որ Թեհրանում այն զգացողությունը չունեն, թե Ռուսաստանը բացասաբար է անդրադառնում նախկին խորհրդային միջինասիական եւ անդրկովկասյան հանրապետությունների հետ Իրանի շրջանային համագործակցությանը։ Բացի դրանից, ասել է Բորուջերդին, Իրանն ու Ռուսաստանը բավական սերտ կապեր ունեն, եւ երբ Մոսկվան նման դիրք բռներ, այն քննարկման առարկա կդառնար երկկողմ բանակցություններում։ Բայց մենք ոչ մի անգամ չենք բախվել Ռուսաստանի պաշտոնական անձանց նման հայացքներին։

Իրանցի դիվանագետի խոսքերով, Ռուսաստանը, որպես շրջանային խոշոր տերություն, հիմքեր չունի հակադրվելու Իրանի միջինասիական եւ անդրկովկասյան հանրապետությունների կապերին, այդ թվում տնտեսական համագործակցության կազմակերպման շրջանակներում։

■ *Եվրոպական միության ատոմային էներգիայի գործակալությունը հայտարարել է երեկ, որ գերմանական ոստիկանության կողմից առգրավված պլուտոնիումի նմուշների փորձաքննությունը ցույց է տվել, որ այն ռուսական ծագում ունի։ Սակայն գործակալության ներկայացուցիչները նշել են, թե հնարավոր է, որ այն Գերմանիա է հասել ոչ ռուսական աղբյուրներից։ Մոսկվան իր հերթին բացառում է միջուկային նյութերի արտահոսքը Ռուսաստանից։*

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

ՂԱՐԱԲԱՂ

Միակողմանիորեն Ադրբեջանին հանձնվեց 3 պատանդ

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայ-ադրբեջանական սահմանում ավարտվեց Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի երիտասարդական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հերթական հանդիպումը: Ինչպես հայտնեց ԼՂՀ պատվիրակության ղեկավար, «Հելսինկյան Նախաձեռնություն-92»-ի ղարաբաղյան կոմիտեի կոորդինատոր Կարեն Օհանջանյանը, հանդիպումն անցել է բարյացակամ եւ կառուցողական մթնոլորտում: Կողմերը քննարկել են ռազմագերիների ու պատանդների, ինչպես նաեւ անհրաժեշտ տեղեկությունների փոխանակման հետ կապված մի շարք հարցեր: Որպես բարի կամքի արտահայտություն, ղարաբաղյան կողմն Ադրբեջանին է հանձնել Ստեփանակերտում պահվող Քելբաջարի շրջանի 36-ամյա բնակչուհի Սամայա Գուլիեւային, նրա 13-ամյա դստերը եւ 9-ամյա որդուն: «Ադրբեջանական կողմը ի պատասխան միայն իր երախտագիտությունը հայտնեց», ասաց Օհանջանյանը, ավելացնելով, որ այդ կարգի հաջորդ հանդիպումն անցկացվելու է Լեռնային Ղարաբաղում:

Կուսակցությունների եւ այլոց գրանցում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ: ԼՂՀ-ում անցկացվում է քաղաքական կուսակցությունների, հասարակական կազմակերպությունների ու միավորումների գրանցում: Այդ մասին հայտնեցին ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի վարչությունում: Առ այսօր գրանցվել է 5 կազմակերպություն: Դրանք են «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի եւ ՀՅԴ-ի ներկայացուցչությունները, «Արցախ» հիմնադրամը, հայհունական բարեկամության ընկերությունը, եւ ԼՂՀ «Հելսինկյան Նախաձեռնություն 92» կոմիտեն: «Գրանցման հարցը լուծելիս վճռական չափանիշը պետության շահերն են», ասաց ԼՂՀ արդարադատության պետվարչության պետ Յուրի Հայրապետյանը: Ուստի, նեեց նա, կմերժվի այն կազմակերպությունների գրանցումը, որոնց գործունեությունը հակասում է երկրի շահերին: Ինչ վերաբերում է քերականությունների, նրա խոսքերով, դրանք գոյություն չունեն: Գրանցման հերթականությունը կախված է միայն դիմում տալու ժամկետից: «Հասարակական կազմակերպությունների գրանցումը վկայում է, որ երիտասարդ պետությունը հավատարիմ է ժողովրդավարական անխախտելի նորմերից մեկին՝ հասարակության մեջ տարբեր քաղաքական կուսակցությունների ու շարժումների ազատ գործունեությանը», ընդգծեց Յուրի Հայրապետյանը:

Բնորոշ մի փաստ. Հյուսիսատլանտյան ուխտի կողմից կես տարի առաջ «Համագործակցություն խաղաղության համար» գաղափարի առաջադրումից հետո, համագործակցության երկկողմանի համաձայնությունները ստորագրեց ԱՊՀ երկրների ճնշող մեծամասնությունը: Շատերն այն կատարեցին զգալի չափով ավելի վաղ, քան Ռուսաստանը, եւ ընդհանրապես հենց սկզբից ջերմորեն ողջունեցին ՆԱՏՕ-ի հետ անհասական հարաբերությունների հեռանկարը: Դրա հետ մեկտեղ «նոր գործընկերների» շարքերում ԽՍՀՄ-ի ոչ բոլոր նախկին հանրապետություններն են:

«Բացակայում են» Բելառուսը, Տաջիկստանը եւ Հայաստանը: Փորձելով պատասխանել դրանից բխող ինչուին, Բրյուսելի մեկնաբանները առաջին հերթին ներկայացրին այն պատճառաբանությունը, թե ՆԱՏՕ-ի հետ երկկողմանի կապերը շտապեցին հաստատել ԱՊՀ այն երկրները, որոնք միացան «Համագործակցությանը»: Դա նախեւառաջ բացատրում են Ռուսաստանից «ավելի անկախ» լինելու նրանց ձգտումով եւ որոշ չափով իրենց ապահովելու «կայսրական պատվախնդրությունների» հնարավոր վերածնունդից:

Ինչ վերաբերում է Մինսկին եւ Դուշանբեին, ապա նրանց դիրքորոշումը պատճառաբանվում է միանշանակ եւ սովորական. այնտեղ իշխանությունը գտնվում է «ռուսամետ եւ կոմունիստամետ ուժերի ձեռքին», որոնց քաղաքական բարեկեցությունը կախված է Ռուսաստանից եւ որոնց համար ՆԱՏՕ-ի ծրագրին չմիանալը հնարավորություն է տալիս լրացուցիչ կերպով ցուցադրել իրենց օրինապահությունը Մոսկվայի նկատմամբ: Այս գնահատականը կարծես թե այստեղ հաստատվել է որպես առացույց չպահանջող մի աքսիոմա, քանի որ գործնականում ոչ մի տեղ չես հանդիպի այս առիթով ծավալված մեկնաբանությունների: Դրա փոխարեն բավականին հանգամանորեն վերլուծվում է Երեւանի դիրքորոշումը, որը ոչ մի կերպ չի բացատրվում «կոմունիստական համակրանքների» ստերեոտիպով եւ ուշի պահանջում է քաղաքական հստակ դրվածք:

Հայաստանի, որը նույնպես կախված է Ռուսաստանից, գրում է, օրինակ, բրյուսելյան «Լիբր Բելժիկ» թերթը, մոտեցումը «Գործակցությանը» ուրվագծվում է ինքնավարությամբ, ելնելով ուրույն գերիշխող փաստարկներից: Երեւանում պաշտոնական անձինք պարզորեն հասկացնել են տալիս, որ ՆԱՏՕ-ի հետ ռազմական համագործակցությունը իր ձեւով անհեթեթություն է. Թուրքիան, որը ուխտի անդամ է եւ Հայաստանի անմիջական հարեւանը, նրա հետ չունի նույնիսկ դիվանագիտական հարաբերություններ, իսկ հայ-ադրբեջանական հակամարտությունում հաճախ է ներկայանում որպես Բաքվի ռազմական դաշնակից:

Երեւանի կարծիքով, շարունակում է թերթը, Հայաստանի եւ Ադրբեջանի մասնակցումը ՆԱՏՕ-ի ծրագրին միայն կխարդացներ ղարաբաղյան ճգնաժամի կարգավորման գործընթացը: ՆԱՏՕ-ի հնարավոր միջնորդությունն ավելի կխճճեր այն, հաշվի առնելով, որ նախկինում Ռուսաստանը եւ ԵԱՀԽ-ն դժվարությամբ էին համաձայնեցնում իրենց ջանքերը ուղղված շրջանում խաղաղության վերականգնմանը:

Մյուս կողմից, նշում է «Լիբր Բելժիկ»-ը, կարծես թե Հայաստանի զգուշավորությունը «Համագործակցության» նկատմամբ բացատրվում է նաեւ նրա պրագմատիկ ցանկությամբ. զգույշ քաղաքականություն վարել Իրանի նկատմամբ, որը, ըստ երեւույթին, դեռ երկար ժամանակ Հայաստանի տնտեսության համար կմնա միակ դուռը դեպի արտաքին աշխարհ, եւ մյուսը՝ իր վերապրելու վճռական փաստարկը: Չէ՞ որ ադրբեջա-վրացական հակամարտությունը եւ Ադրբեջանի կողմից սահմանված շրջափակումը Հայաստանին գրեթե լիովին մեկուսացնում են Ռուսաստանից եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի մյուս հանրապետություններից, իսկ Թուրքիան շարունակում է պահպանել բավականին խիստ էմբարգո, որը հարվածում է նույնիսկ մարդասիրական օգնության փոխադրմանը Հայաստան: Այդ իրավիճակում Երեւանը, իհարկե, վտանգի չի ենթարկի իրանական օդանցքը հանուն ԵԱՀԽ-ի հետ որպես անզորին, այնքան էլ ավերիչ համագործակցության:

«Պրավդա»

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագիր

Հայաստանը հաղաղում է. ինչո՞ւ

Նախագահը չէր ուզում «ջարդել» Մանուչարյանին

Հայաստանի եւ Ներքին ափյուռքի Հնչակյան կուսակցության նախագահ Եղիա Նաճարյանը «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցի հետ զրույցում հայտնել է, որ իր կուսակցության կարծիքով, եւ Հայաստանի Հանրապետության նախագահի, եւ պետնախարար Վազգեն Սարգսյանի ելույթները ի պատասխան հանրապետությունում կատարվող իրադարձությունների (հատկապես ԱԺՄ-ի կազմակերպած հանրահավաքների առթիվ) տրամիչ չէին: «Իմպրովիզացիոն բանավոր ամեն մի ելույթ, հատկապես զգացմունքային, տրամիչ լինել չի կարող»: Ե. Նաճարյանը գտնում է, որ այդ հարցում իր դերն է խաղացել այն, որ ելույթ ունեցողները «հոգեղահուտ» են թողել առաջիկային, ինչ-որ տեղ չցանկանալով քանդել որոշ մարդկանց համար «սրափվելու կամուրջները» եւ, ակներեւաբար, նախագահը չէր ուզում «ջարդել» Աշոտ Մանուչարյանին:

ՆՏ

ԵՐԵՎԱՆ

Կենդանաբանական այգին պատրաստվում է ձմռանը

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Երեւանի կենդանաբանական այգին երեւանյան ամռան այս թեժ օրերին արդեն նախապատրաստվում է ձմռանը: Նախորդ տարիների ծանր ձմեռների դաժան փորձը ստիպեց այգու ղեկավարությանը ձմռանը նախապատրաստվել դեռ ձմեռը չավարտված: Ինչպես հայտնեց կենդանաբանական այգու տնօրեն Սահակ Արովյանը, արդեն պահեստավորվել են ձմռանը կենդանիներին անհրաժեշտ խոտի 60-70 տոկոսը, կուտակվել են 3-4 ամսվա մսի պաշարներ: Սակայն արվածը չնչին մասն է ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների: Դեռեւս լուծված չէ այգուն անհրաժեշտ վառելիքի հարցը, անցյալ ձմռանը կենդանաբանական այգին մինիմալ ջերմությամբ ապահովելու համար օգտագործվեց 12 տոննա դիզելային վառելանյութ եւ միայն այդ գնով նախորդ ձմռանն այգին ոչ մի կենդանու կորուստ չտվեց: «Առում են Թբիլիսիի եւ Բաքվի կենդանաբանական այգիները դադարել են գործելուց: Այս տխուր կենդանկարը սպառնում է եւ մեզ, երբ ժամանակին չլուծենք այս օրվա խնդիրները: Աշխարհի առաջնակարգ կենդանաբանական այգիները գտնվում են պետության հովանավորության ներքո: Իսկ մերը ժամանակին ԽՍՀՄ-ի լավագույն այգիներից էր: Ուրեմն ինչու չպահպանել այս հարստությունը: Երբ չպահպանենք, վաղվա երեխաները մեզ չեն ների», ասաց Սահակ Արովյանը:

Երեւանի կենդանաբանական այգում այսօր պահվում են 137 տեսակ հազվագյուտ կենդանիներ, որոնց թվում նաեւ միջազգային Կարմիր գրքում գրանցված պարսկական հովազը, Պրժեւալսկու ձիերը, ամերիկյան բիզոնները, բեզոարյան այծերը, հայկական մուֆլոնները:

Սակայն այս ամենը պահելու համար հսկայական միջոցներ են պետք, որոնք այսօր անգամ պետական հովանավորությունը չի կարող ապահովել: Դրությունը փոքր-ինչ բարելավելու համար կենդանաբանական այգու ղեկավարությունը սեղծել է «ԶՈՈ-ՍՈՍ» բարեգործական ֆոնդը, որը սակայն դեռ փոխանցումներ չի ստացել:

■ ***Կրկին անտեսվել է կրոնի գործերի խորհուրդը:*** *Անմնայուն Հայոց Կաթողիկոս Վ. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Առաջինի հովարկավորությունը կազմակերպելու համար ՀՀ նախագահի հրամանագրով ստեղծված հանձնաժողովում անտեսվել է ՀՀ կառավարության առընթեր կրոնի գործերի խորհուրդը: Որքան էլ անբնական է, այնուամենայնիվ, երբ որոշակի հարցերի պարզաբանման նպատակով դիմեցինք խորհրդին, տեղեկացրին, որ խորհրդի անդամները անտեսվել են եւ անմասնակից են հովարկավորության առնչվող հարցերին: Հիշեցնենք, որ դեռեւս հունիսին կառավարության որոշմամբ կրոնի գործերի խորհրդի պետ էր նշանակվել նախկին փոխվարչապետ Կարեն Սարդարյանը Լյուդվիգ Խաչատրյանի փոխարեն, սակայն վերջինս հրաժարվում է թողնել իր պաշտոնը, հարցը համարելով խորհրդարանի լուծմանը ենթակա:*

■ ***Կարկուտը ոչնչացրեց մեծ ցանքատարածություններ:*** *Օգոստոսի 17-ի երեկոյան Հայաստանում տեղացած առատ կարկուտը մեծ վնաս պատճառեց հանրապետության հյուսիսային շրջաններին: Ոչնչացվել են մեծ ցանքատարածություններ: Մասնավորապես, Սպիտակի շրջանում շարքից դուրս է եկել շուրջ 1100 հեկտար հացահատիկի ցանքատարածություն: Արտակարգ իրավիճակների պետական վարչությունում մեզ չհաջողվեց այդ մանրամասներ ստանալ:*

ՓԱՍՏ

ՀԱՍԱՐԱԿ

Արտոնագրկվել է առայժմ երեքը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Հանրապետությունում հավատարմագրված բանկերից բույլ տված խախտումների եւ ֆինանսական անկայուն վիճակի համար հետագա գործարքներ կատարելու արտոնագրից ԿԲ վարչության որոշմամբ զրկվել են առայժմ «Հայաբանկը», «Սոլո» եւ «Արմավիր» բանկերը: Այս մասին տեղեկացրել են ՀՀ ԿԲ լրատվական վարչությունից: Միեւնույն ժամանակ տեղեկացրել են, որ ներկայումս ԿԲ հատուկ բաժնի միջոցով ստուգումներ են կատարվում նաեւ մյուս բանկերում: Ստուգումների ընթացքում հայտնաբերված խախտումները ներկայացվում են ԿԲ վարչությանը, որին պատկանում է վերջնական որոշումը ընդունելու իրավունքը: Սակայն ոչ բոլոր դեպքերում են բանկերը զրկվում գործարքներ կատարելու արտոնագրից: Շատ դեպքերում ԿԲ-ն բավարարվում է միայն տուգանքներ նշանակելով, հայտնել են ԿԲ լրատվական վարչությունից:

Հայաստանում կա ավելի քան 112 հազար գործազուրկ

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ: ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարության զբաղվածության վարչության տվյալների համաձայն, 1994 թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ Հայաստանում գործազուրկի կարգավիճակ է ստացել 112,8 հազար մարդ: Անցյալ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ գործազուրկների թիվն ավելացել է 1,3 անգամ: Ինչպես նշում են մասնագետները, հայ գործազուրկների մեծ մասը՝ 60,9 տոկոսը կազմում են կանայք: Ամբողջ հանրապետությունում գործազրկության մակարդակը (գործազուրկների տեսակարար կշիռը տնտեսապես ակտիվ բնակչության ընդհանուր թվի մեջ) այս տարվա հուլիսին կազմեց 7,0 տոկոս եւ անցյալ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ ավելացավ 1,6 կետով:

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԿՅԱՆՔ

Շենքերում ջերմությունն ապահովելու նախագիծ

Օրերս ՀՀ ճարտարագիտական ակադեմիայում քննարկվել է հանրապետության շենքերի ջերմակայունացման ապահովման հարցը: Մշակվել է նախագիծ, որի իրականացման դեպքում շենքերում կտեղադրվեն հանրապետությունում առկա նյութերից պատրաստված այնպես կոչված թեթեւ թեփոն կոնստրուկցիաներ, որոնք ընդունակ են պահպանել ջերմությունը: Քննարկվել է նաեւ ապակիների թաղանթապատման հարցը եւ առաջարկվել հատուկ թաղանթի օգտագործում, որը կապահովի շենքերի ջերմակայունությունը: Ըստ մասնագետների հաշվարկների, նախագիծն իրականացնելու դեպքում բնակարաններում ջերմաստիճանը կբարձրանա 2-3 անգամ: Նախագիծը կներկայացվի ՀՀ ճարտարապետաշինարարական վարչությանը:

ՆՏ

Սիբիրախտի նոր դեպքեր. Ինչի՞ էինք սպասում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Օգոստոսի 16-ին Երեւանի Կոմիտասի շուկայում Ձովունիից (Նաիրիի շրջան) բերված ոչխարի մսի կրկին սիբիրախտ ախտորոշվելը, ինչպես նաեւ նույն օրը Նոր Արեշի բնակիչներից մեկի նախաձեռնությամբ վաճառքից առաջ լաբորատոր հետազոտման ներկայացրած խոզի մսում սիբիրախտ հայտնաբերելը կասկածի տակ են դնում ՀՀ գյուղնախարարության հայտարարությունները հանրապետությունում խոշոր եւ մանր եղջերավոր անասունների սիբիրախտի դեմ պատվաստումներ կատարելու մասին: Եթե նախարարությունը բավարար հանակությամբ պատվաստանյութեր ուներ, ապա ինչո՞ւ էր հապաղում երկու տարի շարունակ եւ ինչո՞ւ չի տարում այսօր, երբ ամեն օր սիբիրախտի նոր դեպքեր են գրանցվում:

■ ***Գործող եւ հարմարավետ բաղնիք Չարբախում:*** *Այս օրերին խմբագրության փոստը բացելիս կանխավ գիտենք, որ դժգոհություններ եւ բողոքներ են լինելու, եւ զարհուրանք, երբ շնորհակալական նամակ ստացանք... գործող մի բաղնիքի մասին: Երեւանի Հաղթ-արեւմտյան թաղամասում ապրող մանկավարժ Արմեն Մելքումյանը գրում է, թե Վերին Չարբախի Հ. Հովհաննիսյանի փողոցում գտնվող 4-րդ բաղնիքի տեղն իրեն մասնագույց է արել Երեւանի կոմունալ ձեռնարկությունների եւ սպասարկման ոլորտի արտադրական գլխավոր վարչության պետ Ռոբերտ Մինասյանը: Հակառակ գազի, մազութի, ջրի եւ էլեկտրականության դժվարությունների, այդ հարմարավետ ու մաքուր բաղնիքը գործում է անխափան ամեն օր ժ. 10-ից 21-ը: Այնտեղ նույնիսկ կարող ես թեյ ու սուրճ խմել, հանգստանալ: «Եւ այս բոլորը, գրում է նամակի հեղինակը, բաղնիքի վարիչ Ռիմա Հարությունյանի եւ նրա որդի Արմենի ջանքերով»: Ճիշտ է, որ վճարը բանկ է, ոչ բոլորին մատչելի (մեզ այդպես էլ չհաջողվեց իմանալ, թե որքան, նամակագիրը այդ մասին չէր գրել), սակայն ի՞նչ արած, մեր օրերում ինչն է էժան:*

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ձեւը եւ ատաղձը ԳՈՀԵՐ ՂԱԼՍԹԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՇՐՋԱՆ ԱՊՀ

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մոլդովա. «Մենք մոլդավացիներ ենք: Առայժմ»

Մոլդովայի սահմանադրությունն արտահայտում է ժողովրդի ձգտումները, եւ այս կապակցությամբ «տարակուսանք է հարուցում Ռումինիայի կառավարության դիրքորոշումը, որը չի ուզում հասկանալ Մոլդովայի սոցիալ-քաղաքական իրավիճակը»: Այս մասին ասվում է հուլիսի վերջերին Ռումինիայի կառավարության արած հայտարարությանն ի պատասխան Մոլդովայի կառավարության այսօր հրապարակած պատասխանում: Հայտարարությամբ դժգոհություն էր արտահայտվում այն առնչությամբ, որ Մոլդովայի նոր սահմանադրության մեջ օգտագործվում են «մոլդավ ժողովուրդ» եւ «մոլդավերեն» տերմինները:

Արդեն օգոստոսի 10-ին «Նեզավիսիմայա Մոլդովա» կառավարական թերթում հայտնվեց հոդված «Մենք մոլդավացիներ ենք: Առայժմ» վերնագրով, որտեղ խոսվում է այն մասին, որ հանրապետության բնակչության հիմնական զանգվածն իրեն համարում է առանձին ազգություն՝ մոլդավացի: Բայց հարկ է խոստովանել, որ ազգի կազմավորման ընթացքը դեռ չի ավարտվել: Քաղաքագետներից է կախված, թե կավարտվի՞ արդյոք ինքնուրույն մոլդավական ազգի կազմավորման ընթացքը, թե տեղի կունենա ձուլում արդեն կազմավորված ռումինացիների հետ:

Հայտնի է, որ քաղաքագետներից շատ բան է կախված, այդ թվում մոլդավացի քաղաքագետներից: Բայց տվյալ դեպքում խոսքը դիվանագիտության մասին է եւ ոչ թե մոլդավ ժողովրդի կազմավորման գործընթացի մասին: Այդ ժողովրդի կազմավորումը վաղուց է ավարտվել: Համառոտակի կարելի է ասել, որ այդ գործընթացի հիմքում ընկած են միասնական լեզուն, միասնական մշակույթը, միասնական տարածքը: Հենց վերջին պարագան է նույն ռումին ժողովրդին կիսում մոլդավացիների եւ ռումինացիների:

Մոլդովան՝ նախկին ԽՍՀՄ 15 հանրապետություններից մեկը, վերապրեց գրեթե նույն աղետները, որոնք հատուկ են մյուսներին՝ տնտեսական անկում, քաղաքական խառնաշփոթություն եւ այլն:

Մոլդովայի Հանրապետության խորհրդարանում քաղաքական վերջին ճակատամարտերը ծավալվեցին Մոլդովայի Հանրապետության սահմանադրության 111-րդ հոդվածի քննարկման ժամանակ, որն ինքնավար հատուկ կարգավիճակ է նախատեսում «Դնեստրի ձախափնյա բնակավայրերի, ինչպես նաեւ հանրապետության հարավի որոշ բնակավայրերի», այսինքն Պրիդնեստրովիեի եւ Գագաուզիայի համար:

Երկրի սահմանադրությունից այդ հոդվածի հանման օգտին կտրականապես հանդես եկան ընդդիմության ներկայացուցիչները՝ քրիստոնեա-դեմոկրատական ժողովրդական ճակատը, գյուղացիների ու մտավորականների դաշինքը: Նրանք որոշակի հայտարարեցին, որ 111-րդ հոդվածը հակասում է նախագծի առաջին հոդվածին, որը Մոլդովան հռչակում է միասնական պետություն, ինչպես նաեւ չի համապատասխանում հանրապետության բնակչության մեծամասնության կարծիքին, որը մարտյան հարցման ժամանակ արտահայտվել էր միասնական եւ անբաժանելի Մոլդովայի օգտին:

Ընդդիմության այս արմատական դիրքորոշումը քննադատվեց նախագահ Միրչա Սնեգուրի կողմից: Նա մասնավորապես ասաց, որ «Հանրապետությունն արդեն մասնատված է. Պրիդնեստրովիեն չի վերահսկվում, իսկ հարավային շրջանները (Գագաուզիան) վերահսկվում են միայն մասնակիորեն: Ներկայիս առկախ վիճակը առաջային թողնելն անթույլատրելի է»: Իրոք, այսօր գործադիր իշխանությունն ի վիճակի չէ ապահովել երկրի ամբողջականությունը եւ դրա վերականգնման համար հարկավոր է կանոնակարգել վերոհիշյալ շրջանների կարգավիճակը: Պաշտոնական Քիշնեւը գտնում է, որ ուժերի նման դասավորության պայմաններում ուրիշ այլընտրանք չկա:

Նախ Պրիդնեստրովիեի մասին: Դեռ Մոսկվայի 1992 թ. համաձայնագրով Մոլդովան պարտավորություն ստանձնեց հստակ կարգավիճակ տալ Պրիդնեստրովիեին: Դա հեռանկարային ժամանակաշրջանի արյունալի «թեժ» կետերից մեկն է: Պրիդնեստրովիեի իրադարձությունների թեժային առնչվող քաղաքական ներկայացումը կարծես թե մոտենում է ավարտին: Մոլդովայի Հանրապետության ղեկավարության ան-

հաշտ դիրքորոշումը ճաք տվեց հենց 1992 թ. Մոսկվայի բանակցություններում: Ռուսաստանը չզլացավ նաեւ այդ շրջանում բոլոր միջոցներն օգտագործել իր շահերի պաշտպանության համար: Նա կարողացավ փաստորեն պնդել, որ Պրիդնեստրովիեին տրվի հատուկ կարգավիճակ, իսկ փոխարենը ինքը դուրս կբերի զորքերը Մոլդովայի տարածքից: Դրա համար, ի դեպ, Մոլդովան ստիպված եղավ անդամակցել ԱՊՀ-ին եւ ստորագրել մի շարք փաստաթղթեր:

Ռուսական զորքերի՝ 14-րդ բանակի դուրսբերման հարցը թեւակոխել է իրագործման փուլ: Դրա համար անհրաժեշտ էր, որ 14-րդ բանակի հրամանատար գեներալ Լեբեդը գնա ժամանակավորապես բացակայի: «Արձակուրդի» պատրվակով նա Մոսկվա կանչվեց հուլիսի 17-ին: Արդեն հուլիսի 19-ին, ինչպես հաղորդեց «Ազատություն» ռադիոկայանը, Ռուսաստանի գլխավոր շտաբի ներկայացուցիչը Տիրասպոլ ժամանեց 14-րդ բանակի շտաբի կրճատման հրամանով: Գեներալ Ալեքսանդր Լեբեդի անվան առնչվող իրադարձությունների մասին հետագա տեղեկությունները լավ ժամանակ շահելու փորձ են, մինչեւ որ ավարտվեն ռուս-մոլդովական բանակցությունները Մոլդովայի տարածքից ռուսական 14-րդ բանակի դուրսբերման պայմանների ու ժամկետների, այդ բանակի կարգավիճակի շուրջ: Դրանց 10-րդ փուլն ավարտվեց օգոստոսի 9-ին:

Ավելորդ պարզ է դառնում, որ 14-րդ բանակը դուրս կբերվի Մոլդովայից: Բայց հեռանո՞ւմ է արդյոք Ռուսաստանն այդ շրջանից: Իհարկե ոչ, թեեւ արեւմտյան գործընկերները անուղղակի կերպով դա են ցանկանում: Այսպես, ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանային համաժողովի նախագահ Լոյակ Բուվարը Քիշնեւում հայտարարեց. «Մոլդովայի տարածքում ռուսական 14-րդ բանակի ներկայությունը չի կարելի բնական համարել: Բայց Մոլդովան մենակ չէ. եվրոպական ընկերակցությունը բոլոր ջանքերը կգործադրի նրան օգնելու համար: Այդ հարցը կքննարկվի Վաշինգտոնի համաժողովի աշնանային նստաշրջանում»:

Ռուսաստանը չի հեռանում այն պատճառով, որ տնտեսական առումով Մոլդովան կողմնորոշված է հիմնականում դեպի Ռուսաստան (առեւտրի ընդհանուր ծավալի 45 տոկոսը) եւ ԱՊՀ երկրներ (Ուկրաինա՝ 22 տոկոս): Մոլդովան չի կարող ապրել առանց ռուսական էներգապաշարների, իսկ Արեւմուտքը հիմնականում ունենալով հակառուսական դիրքեր, չի պատրաստվում «խաղը բացել»:

Ռուսաստանը չի հեռանա, երբ նույնիսկ 14-րդ բանակը լքելով դուրս գա Մոլդովայի տարածքից: Հուլիսի վերջին Տիրասպոլ մտան ռուսական ռուբլով բեռնված մի քանի բեռնատարներ: Իսկ ռուբլին որպես միակ վճարամիջոց բանակից պակաս տհաճ չէ Մոլդովայի Հանրապետությունում տիրող անչափ դաժան ճգնաժամի պայմաններում: Իսկ մնացած լծակները Ռուսաստանը կգտնի օգտագործել ԱՊՀ երկրների կոլեկտիվ համաձայնագրերի միջոցով, որոնք ստորագրել է նաեւ մոլդովական կողմը: Տիրասպոլի խնդիրը, ի տարբերություն Գագաուզիայի կարգավիճակի հարցի, շատ լավ հայտնի է: Մոլդովայի հարավում ապրող 180 հազարանոց գագաուզ բնակչությունը թուրքական [illegible] դավանանքում ընդունենց խղճված, որ մինչեւ օրս դավանում է: Այս հանգամանքը շատ հաջողությամբ օգտագործվում է Թուրքիայի արտաքին քաղաքականության մեջ: Վերջերս հենց այստեղ այցելեց Թուրքիայի նախագահը, որը բերել էր Մոլդովայի համար ձեռնտու արտաքին տնտեսական մի շարք պայմանագրեր եւ, իհարկե, դրանք շաղկապեց գագաուզների խնդրին: Գագաուզիայում լինելով, Թուրքիայի նախագահը չմոռացավ հետը «նվեր» բերել, հրապարակավ խոստանալով այնտեղ կառուցել 1000 բնակարան:

Ըստ երեւույթին թուրքական (վաչինական) այդպիսի արմատավորումը, աղոթքի ու հեռուստատեսության հաղորդումներն այնքան էլ արդյունավետ չեն, ուստի հարկավոր է սկսել տնտեսական հարցերից:

Ի վերջո, Մոլդովայի պատմության մի քանի տարիներն ավարտվեցին այն փաստով, որ այդ ինքնիշխան պետությունը բաժանվեց Ռուսաստանի, Ռումինիայի եւ Արեւմուտքի շահերի ազդեցության ոլորտների: Հիմա արդեն կարելի է հաստատ ասել, որ երբ Մոլդովան ուզենա դուրս գալ ԱՊՀ-ից, կկորցնի ռազմավարական կարեւոր նշանակություն ունեցող տարածքներ: Ուստի Մոլդավիայի ժողովուրդը եւս կոչվում է «առայժմ մոլդավացի», ըստ երեւույթին, մինչեւ գան ավելի լավ ժամանակներ:

ՌՈԶԱ ԳԱՐԻԲՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՏԱՄԱՌՈՏ

Վալերիան Վիկտորով. ԱՊՀ-ն կունենա կազմակերպական հստակ կառույց

ՄՈՍԿՎԱ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՌԻԱ-ԱՆԱՐՔ: Առաջիկա տարիներին ԱՊՀ-ն կունենա կազմակերպական հստակ կառույց, որը դրա մասնակից պետություններին թույլ կտա արդյունավետորեն փոխգործակցել ոչ միայն տնտեսության, այլեւ արտաքին ու ներքին քաղաքականության մեջ, համատեղ լուծել սոցիալական ծրագրեր: Այդ մասին հայտարարեց Ռուսաստանի խորհրդարանի Դաշնության խորհրդի փոխնախագահ Վալերիան Վիկտորովը, լրագրողների հետ զրուցելիս: Նրա կարծիքով, «ԱՊՀ երկրներում ազատության եւ անկախության հրճվանքն արդեն անցել է: Այնուհետեւ տրամադրություն կա, թե ամենին արդեն կուշտ են ինքնիշխանությունից», նշեց փոխնախագահը:

Ռուս-բուլղարական գազամուղ

ՍՈՖԻԱ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Սոֆիայում սկսվել են ռուս-բուլղարական բանակցությունները գազամուղների կառուցման ու շահագործման համատեղ ընկերության ստեղծելու շուրջ: Նախատեսվում է մասնավորապես միացյալ աշխատանք ծավալել Ռուսաստանից Բալկաններ գնացող գազամուղի շինարարության համար: Համաձայնագիրը կարող է ստորագրվել արդեն այս տարի Վիկտոր Չեռնոմիրդինի Բուլղարիա կատարելիք այցի ժամանակ:

ԿՈՎԿԱՍ

Երբ Շեւարդնաձեն չհեռանա, Թբիլիսին ոտքի կկանգնի

Երբ մինչեւ սեպտեմբերի կեսը Էդուարդ Շեւարդնաձեն չհեռանա Վրաստանի ղեկավարի պաշտոնից, ապա սեպտեմբերի 15-ից ամբողջ Թբիլիսիով մեկ կսկսվեն «սեւ, սակայն խաղաղ ցույցեր՝ Շեւարդնաձեի հրաժարական տալու պահանջով»: Այս մասին լրագրողներին հայտնել է Վրաստանի Ազգային անկախության կուսակցության նախագահ, խորհրդարանի պատգամավոր Իրակլի Ծերեթելին:

Մյուս կողմից, օգոստոսի 18-ին «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը հաղորդել է, որ օրերս ԱՄՆ-ի Helsinki Human Rights Watch իրավապաշտպան հասարակական կազմակերպությունը հրապարակել է մի զեկույց, որում սուր քննադատության է ենթարկվում Վրաստանում մարդու իրավունքների հետ կապված իրավիճակը: Սա առաջին դեպքը չէ, երբ այս կազմակերպությունը Վրաստանին մեղադրում է քաղաքացիների նկատմամբ բռնության կիրառման մեջ, ներառյալ նաեւ տանջանքները: Վերջին զեկուցման մեջ նորությունն այն է, որ Շեւարդնաձեն մեղադրվում է անձամբ իր կողմից կատարված մարդու հիմնական իրավունքների խախտման մեջ, այսինքն մարդկանց հետ առանց դատի հաշվեհարդար տեսնելու կոչերի մեջ: Վրացական իշխանությունները մեղադրվում են անօրինական ձերբակալումների, բանտարկյալների հետ անմարդկային վերաբերմունքի, նրանց իրավական պաշտպանությունից զրկելու մեջ: Զեկույցի մեջ հատուկ ուշադրություն է դարձվում մի խումբ բանտարկյալների վրա, որոնք Գամսախուրդիայի կողմնակից են, եւ որոնցից 16-ին սպառնում է մահապատիժ: ՆՏ

Ռզաեւ. Ռուսները Մութալիբովին չեն պաշտպանում

«Ռուսաստանյան Դաշնության պաշտոնական շրջանակներից եւ ոչ մեկը չի պաշտպանում Ադրբեջանի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովին», «Խաբար-սերվիս» գործակալության թղթակցին հայտարարել է Մոսկվայում Ադրբեջանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռամիզ Ռզաեւը՝ մեկնաբանելով վերջին ժամանակներս ռուսաստանյան մամուլում Մութալիբովի հրապարակումները: «Մի՞թե կարելի է քաղաքագետ համարել եւ պաշտպանել մի մարդու, որը չկարողացավ անգամ հաղթել, թե որքա՞ն ժամանակ կկարողանա մնալ իշխանության գլուխ երկրորդ անգամ նախագահական պաշտոնին վերադառնալուց հետո», ասել է դեսպանը: Ինչ վերաբերում է Այազ Մութալիբովի եւ Ադրբեջանի կոմկուսի ԿԿ նախկին առաջին քարտուղար Աբդուռահման Վեզիրովի ձերբակալման մասին Միլլի մեջլիսի որոշմանը, ապա, ինչպես ընդգծել է ադրբեջանական դիվանագետը, այս հարցը բարձրացվելու է ՌԴ-ի եւ Ադրբեջանի միջեւ համապատասխան համաձայնության ստորագրումից հետո: ՆՏ

Ադրբեջան. Պատերազմի հաշմանդամները ապահովություն են պահանջում

ԲԱՔՈՒ, 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԹՈՒՐԱՆ-ՄԱՐՔ: Օգոստոսի 18-ի առավոտյան Ղարաբաղի պատերազմի հաշմանդամների ընկերության մոտ 150 անդամներ Բաքվի կենտրոնական Ազատության հրապարակ եկան, պահանջելով սոցիալական ապահովության նախարարի պաշտոնակատար Ֆազայիլ Ղամանլիի հրաժարականը եւ իրենց սոցիալական իրավունքների պաշտպանության ապահովումը: Նրանք նաեւ պահանջում են հրապարակել քաղաքական մեծ համաձայնագրի տեքստը:

Ոստիկանությունը չկարողացավ խանգարել հաշմանդամների հանրահավաքը, թեեւ շրջապատեց հրապարակը:

Հարկ է նշել, որ հաշմանդամների [illegible] առաջին ձեռնարկումն է Ազատության հրապարակում 1993 թ. հունիսին Ադրբեջանում իշխանության փոփոխությունից հետո:

Նույն օրը ժամը 16:30-ին ոստիկանությունը մտավ «Ազադլըգ» թերթի խմբագրատուն: Կարճատեւ զրույցից հետո Բաքվի ՆԳ Սաբայիլի շրջբաժին «հրավիրեցին» ժողճակատի փոխնախագահ, պատգամավոր Իբրահիմ Իբրահիմլին, ԱԺՃ փոխնախագահ, նախկին պետքարտուղար Ալի Քերիմովը, ԱԺՃ փոխնախագահ, նախկին մամլո քարտուղար Արիֆ Ալիեւը, ԱԺՃ մեջլիսի նախագահ, նախկին պետխորհրդական Ղուլամհուսեյն Ալիեւը, նախկին ներքգործնախարար Իսկենդեր Համիդովը, «Ազադլըգ» թերթի խմբագիր Գյունդուզ Թահիրլին, ինչպես նաեւ թերթի աշխատակիցներ Գանիմաթ Զահիդովը, Սեյմուր Բայրամը, Գաշիր Իբրահիմլին եւ Սուլեյման Օսմանովը, ժողովրդավարության զարգացման հիմնադրամի աշխատակիցներ Միրալի Հուսեյնովը եւ Ռասիմ Նուրիեւը:

Որոշ տեղեկությունների համաձայն, այս միջադեպը ուղղակիորեն կապված է Ազատության հրապարակում պատերազմի հաշմանդամների հանրահավաքի հետ:

digitised by A.R.A.R.@

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Էջեր ղարաբաղյան իրադարձությունների եւ խոհերի գրքից

Հարազատ հողի վերքերն անցնում են իմ սրտի միջով

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Բաքուն Ղարաբաղին «ստիպում է» անկախանալ

Խոջալու: 1990 թվականի նոյեմբերին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում ես ընդմիջմանը մոտեցա Գորբաչովին եւ ասացի, թե ադրբեջանական օմոնականները գրավել են Ստեփանակերտի օդանավակայանը, որը մոտիկ է գտնվում ադրբեջանական Խոջալու գյուղին: Փաստորեն այսօրվանից երթեւեկումը վեր է ածվում իսկական [illegible]: Միխայիլ Սերգեեւիչը ասաց, թե անհապաղ կհանձնարարի Բակատինին (այն ժամանակվա ներքին գործերի նախարարին), իբր, նրան՝ Գորբաչովին, հավանական չի թվում, թե նման բան կարող է լինել: Այդ օրը նստաշրջանին մասնակցում էր նաեւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, որն ակտիվորեն զբաղվում էր, ինչպես ասվում է՝ բարձր մակարդակով, օդանավակայանի գրավման հարցով: Վադիմ Բակատինը, ինչպես հասկացա, չգիտեր, որ իր ներքին զորքերը վերահսկում են օդանավակայանի ծառայությունը, եւ որ այնտեղ իշխանությունն անցել է օմոնականների ձեռքը, այդպես ասաց ինձ նա ինքը: Ես չեմ ուզում մեկնաբանել Բակատինի խոսքերը: Չափից դուրս լավ էի ճանաչում պարոն Սաֆոնովին եւ ընդհանրապես սաֆոնովականներին, որոնք կարծես ստանալով տեղեկությունները Մոսկվա էին հայտնում այնպես, որ ամեն ինչ գլխիվայր էր ստացվում: Այդ ամենը կատարվում էր տեղական ՊԱԿ-ի եւ օպերատիվ խմբի հետ համաձայնեցված: Ես հասկացա այնպես, որ վաղն եթե այնտեղ օմոնականներ չեն լինի: Բայց հենց այդ ժամանակ Բակատինին ազատեցին ներքին գործերի նախարարի պաշտոնից: Նրան փոխարինեց ԽՄԿԿ կենտկոմին կից կուսակցական վերահսկողության նախագահ Բորիս Պուգոն: Հավանաբար Բորիս Կարլովիչին ամենաառաջինը մենք այցելեցինք, Ղարաբաղի դեպուտատներս: Նույն օրը ես հասկացա, թե Գորբաչովը ում ումով է փոխարինել:

Խոջալուն կառուցվում էր գիշեր-ցերեկ, գյուղի մոտ երկաթգիծ էին անցկացրել եւ կայարան կառուցել: Ամբողջ հանրապետությունը աշխատում էր այդ ոչ մեծ գյուղի համար, որը հատուկ հրամանով քաղաքի կարգավիճակ էր ստացել: Օրական, պատահում էր, ուղղաթիռը մինչեւ տասներկու վայրէջք էր կատարում Խոջալուում, բեռնաթափելով անթիվ քանակությամբ ամբողջ աշխարհին ծանոթ կանաչ արկղներ՝ լի մարտական արկերով:

Ճարտարապետներն ու շինարարները առանձնահատուկ ջանք էին թափում հատկապես օդանավակայանի շրջանում: Մի ամբողջ շարք բազմահարկ շենքեր կանգնեցրին, պլանավորում էին կառուցել բարձրահարկեր: Դա էլ արդեն նշանակում էր, որպեսզի նույն այն ծանոթ կատարված փաստի քաղաքականությամբ, տրամաբանությունից ելնելով, ստիպեն ընդհանրապես փակել օդանավակայանը: Իբր, մի կողմից անհնար կլինի վայրէջք կատարել բարձրահարկերի գոյության պատճառով, որոնք սնկի պես աճել էին [illegible] արագությամբ, մյուս կողմից էլ՝ աղմուկը: Ահա այդպիսի պլաններ ուներ հանրապետությունը, որը Ղարաբաղի հարցը համարում էր իր ներքին գործը: Այսինքն հայերի կյանքն ու մահը Ադրբեջանի ներքին գործն է:

Պատգամավորական հարցադրմամբ դիմեցի ԽՍՀՄ զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Մոիսեեւին: Անձնական հանդիպման ժամանակ նա ասաց, թե անմիջապես հրաման կտա դադարեցնելու այլանդակությունը: Այդպես էլ ասաց, «այլանդակությունը»: Ընդ որում ավելացրեց. սիրելի՛ս, կարծես էլ տեղ չկա տուն կառուցելու համար: Անդամ օդանավակայանում պիտի լինի, հրաշալի իմանալով, որ Ստեփանակերտը ընչազուրկ է լինում: Բայց իրականում ամեն ինչ այլ կերպ ստացվեց: Ադրբեջանը անարգել կառուցում էր տները օդանավակայանի տարածքում, որ արդեն գրավված էր օմոնականների կողմից:

Մոիսեեւին [illegible] հետո փոխարինած գեներալ Լոբովը նույնպես անձնական հանդիպման ժամանակ վրդովվեց: Նույնիսկ իր սեփական ներկայացուցչին ուղարկեց Խոջալու: Իսկ գործնականում ամեն ինչ շարունակվում էր նախկին ձեւով: Լոբովը, իսկ այնուհետեւ նրան փոխարինած Սամսոնովը գրավոր պատասխանեցին ինձ, թե օդանավակայանը քաղաքացիական է ու դրանով վերջացավ ամեն ինչ: Տարօրինակ էր այդ բանը լսել ռազմավարից:

Կառուցված տներում ոչ ոք չէր ապրում: Ավելին՝ 1991 թվականի վերջին սկսեցին այնտեղից դուրս բերել երեխաներին, կանանց, ծերունիներին: Ուղղաթիռներով զենք էին բերում, ռազմամթերք, օմոնականներին, այդ թվում նաեւ՝ թուրք մեսխերի:

Օդանավակայանը վաղուց դադարել էր գործել: Պաշարմը քաղված Ղարաբաղին, որ զրկված էր լույսից, գազից, դեղորայքից, բեր մեքենայից, դառնում էր իսկական դժոխք, համակենտրոնացման ճամբար, արգելավայր: Ստեփանակերտցիները լավ էին հասկանում, որ օդակայանի ազատագրմը այլընտրանք չունի: Երբեմն ուզում ես գոռալ ամբողջ աշխարհով մեկ, ասելով, դե, բոլոր էլ գոռի ծոցը ձեր միակողմանի բարոյական կոդեքսներով հանդերձ: Բացարձակ անդադար բանակցություններ, բացարձակ խորամանկ հանձնաժողովներ, ընդ որում հիանալի իմանալով, որ մարդիկ խեղդվում են թթվածնի բացակայությունից, ոչինչ չեն ձեռնարկում: Գոյություն ունի մեկ բարոյական կոդեքս. անել ամեն բան, որպեսզի փրկվի մայրերի, երեխաների կյանքը, ինչ գնով էլ լինի: Երկարատեւ [illegible]

Կասկած չկա, որ Մութալիբովն ու Պոլյանիչկոն, լինելով ոչ հեռատես մարդիկ, մեծ վնաս պատճառեցին նաեւ իրենց հանրապետությանը: Նրանք չէին ուզում հասկանալ, որ իրենց ամեն մի ծայրահեղ գործողությունը անպայման հանգեցնելու է հակազդեցության: Պայքարի ընթացքում նրանք ատելության ու արհամարհանքի մոտիվներ էին ներարկում հակառակորդի հանդեպ: Մութալիբովը Անկարայում հայերի մասին խոսում էր ինչպես շների: Շները հաչում են, քարավանն անցնում է, ասում էր նա: Պոլյանիչկոն անվերջ շողոքորթում էր ադրբեջանցիներին, մարդկանց ներկայությամբ գինիկորեն արտահայտվելով հայերի հասցեին: Ես չեմ հավատում, որ ադրբեջանցիներին դուր էր գալիս այդ բանը: Բայց նրանց ամենամեծ հիմարությունը թերեւս այն էր, որ չմտածված կառավարական որոշումներ էին ընդունում:

1989 թվականի սեպտեմբերի 17-ին սահմանադրական օրենք ընդունեցին, որի համաձայն Բաքուն ինքնավար կազմավորումներ սահմանազրկելու կամ գրելու իրավունք էր վերապահում իրեն: Իսկ հետո սկսեցին կոկորդով մեկ բղավել, թե, տեսե՛ք, հայերը դեկտեմբերի մեկին որոշում են ընդունել Հայկական ԽՍՀ-ի եւ ԼՂԻՄ-ի միավորման մասին: Իսկ ի՞նչ էր մնում անել հայերին, սահմանադրական այդ օրենքի ընդունումից հետո, որը հնարավորություն էր ստեղծում վերացնել Ղարաբաղի վերջին հույսը, այսպես ասած, գոնե ԽՍՀՄ-ի սահմանադրության տողի մեջ որպես ինքնավարություն մնալու միջոցը: Իր անկախությունը հռչակած Շահումյանի շրջանի վերացմանը, դարձյալ նույն տրամաբանությամբ, մենք ի պատասխան ոչ թե միայն պետք է հռչակեինք Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն, այլ նրա մեջ մտցնեինք պատմական հայկական Գյուլիստան երկրամասը: Այլապես պարզից էլ պարզ էր, որ մի քանի օրվա ընթացքում պետք է լուծարվեր շրջանը:

Սակայն մեր առջեւ մի շատ պատասխանատու խնդիր էր դրված, որը չլուծել չէր կարելի: Հռչակագիրը հռչակագիր, բայց անկախ հանրապետություն հարկավոր էր ստեղծել այնպես, ինչպես ընդունված է ամբողջ աշխարհում: Համաժողովրդական հանրաքվեի միջոցով:

Այստեղ ես պետք է մի երկու խոսք ասեմ Լեռնային Ղարաբաղի անկախ հանրապետություն ստեղծելու գաղափարի հանդեպ իմ վերաբերմունքի մասին: Իհարկե, ես որպես հայ ժողովրդի զավակ, որը միայն մի միացյալ, անբաժանելի մայրական հայրենիք ունի, ուրիշ գաղափար չեմ ընդունում, բացի միավորումից, ինչպես չէին կարող այլ որոշում պատկերացնել իրենց հայրենիքի մասին զեկուցողները, վիճաբանողները, կուսակիցները: Իմ սերունդը հարկադրված էր դեմ գնալու իր հոգու եւ սրտի բաղձանքին, դեմ գնալու բուն բնականությանը, որին խորթ է զավակին մորից բաժանելը: Եւ, այնուամենայնիվ, մենք գիտակցաբար դիմեցինք այդ քայլին: Հանրաքվեի միջոցով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը հռչակվել անկախ պետություն:

Հնարավոր չէր թույլ տալ, որ այնուհետեւ էլ կայսրության քայքայման եւ նոր պետությունների ստեղծման ընթացքում Հայաստանին մեղադրեին հարեւան հանրապետության հանդեպ սահմանային նկրտումներ ունենալու մեջ: Որքան էլ աշխարհը ըմբռնումով մոտենա հայ ժողովրդի քաղաքական խնդրի էությանն ու իմաստին, այնուամենայնիվ, այդ նույն աշխարհը, ամեն ինչից բացի, գտնվելով թուրք-ադրբեջանական պրոպագանդայի ազդեցության տակ, չի ընդունում սահմանների փոփոխության գաղափարը: Անհնար է աշխարհին բացատրել, թե ԽՍՀՄ-ի տարալուծմամբ վերանում է Ստալինի գծած սահմանների իրավական հիմքը, գործնականում անհնար է, որովհետեւ այդ նույն աշխարհում բազմաթիվ քաղաքականագետների ու քաղաքական տեսաբանների պնդումով, բազում նման «Ղարաբաղներ» կան: Այնպես որ, գնալով հանրաքվեի Ղարաբաղի ժողովուրդը բարոյական սխրանք գործեց, խլացնելով սեփական սրտի բողոքող տրոփյունը, հանուն այն բանի, որպեսզի թեկուզ չնչին չափով կանխի արյունահեղությունը: Որովհետեւ եթե պաշտոնական պատերազմ սկսվի Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ, ապա անհամեմատ շատ ավելի արյուն կհեղվի, քան այսօր:

1991 թվականի դեկտեմբերի 10-ի լուսաբացից ղարաբաղցիները հանրաքվեի գնացին, որպեսզի պատասխանեն արդեն բոլորին հայտնի հարցին. Համաձա՞յն եք դուք, որ Լեռնային Ղարաբաղը դառնա անկախ պետություն:

Այդ առավոտ մենք գտնվում էինք Երեւանի «Էրեբունի» օդանավակայանում: Ոչ դեկտեմբերի ութին, ոչ էլ իններին չկարողացանք ուղղաթիռներով թռչել Ղարաբաղ: Այո՛, խելահեղ հոգնակի թվով՝ ուղղաթիռներով, որովհետեւ քառասունից ավելի մարդիկ էինք: Եղանակը չէր նպաստում: Երբ Հայաստանի երկնքում պատուհան չբացվեր, ապա թռիչքը իններին անիմաստ էր դառնում: Հանրաքվեն մեկ օրվա ընթացքում է տեղի ունենում: Պատուհան բացվեց, եւ մենք երկինք բարձրացանք:

Ուղղաթիռներից մեկում Յուրի Աֆանասեւն էր, Վլադիմիր Սմիռնովը, Անատոլի Շաբադը, Ինեսսա Բուրկովան, Կիրիլ Ալեքսեեւսկին, միութենական, ռուսական, մոսկովյան, լենինգրադյան խորհրդարանների պատգամավորներ, գրողներ, լրագրողներ ԽՍՀՄ-ից (տասներկու օր էր մնացել մինչ կայսրության տապալումը) եւ արտասահմանյան մի քանի երկրներից: Բժիշկներ «Բժիշկներ առանց սահմանի» միջազգային կազմակերպությունից: Նրանք բոլորը բոլոր էին մասնակցելու հանրաքվեի անցկացմանը որպես անկախ դիտորդներ:

Շարունակելի

Սկիզբը՝ 21, 25, 28 մայիսի, 1, 4, 8, 11, 15, 29 հունիսի, 2, 7, 13, 16, 20, 23, 27, 30 հուլիսի, 4, 6, 10, 17 օգոստոսի

ՄԱՄՈՒԼ

Եթե հայերենը լեզու ունենար, ի՞նչ կասեր...

«Ազգ», օգոստոսի 3. «Ստում պահեց իմ ելույթը»:

Պետք է լինի՝ « Ստացահել էր (իրեւէ էր) իմ ելույթը»: Ստում պահում ենք, օրինակ, թիվը բազմաստիճան գործողության ժամանակ:

Նույն տեղում. **«Աղեկը նայեց դիմումիս»:**

«Դիմումին նայելը» ճիշտ կլիներ, եթե խոսքը վերաբերեր առանց դիմումը ձեռքը վերցնելու նրա վրա մի հայացք գցելուն, ինչպես որ ասում ենք՝ «նայեց դեմքիս»: Բայց խոսակցությունից երեւում է, որ այստեղ նկատի է առնվում դիմումի բովանդակությանը ծանոթանալը, ուստի պետք է ասվեր՝ «Աղեկը նայեց դիմումս»: Ընդ որում, ոչ թե «աղեկը», այլ՝ «աղեղկը»:

Նույն տեղում. «Չէր լինում մի դեպք, որ ինձ չհրավիրեին այն համերգներին, որոնք կառավարությունը տալիս էր...»:

Անփույթ թարգմանության հետեւանքով ստացվել է, որ կառավարությունը ոչ թե համերգներ է տալիս, այլ համերգավարներ: Եվ խոսք կարող է լինել, որ կառավարությունը, ծանոթությունները բողոքած, համերգներ տալիս լիներ:

Նույն տեղում. **«Անդամությունը հայ թատրոնին մեծ հնարավորություններ է ընձեռում համաշխարհային թատերական ընթացքի մեջ կենսունակ անհրաժեշտ մուտքը»:**

Դարձյալ անփույթ թարգմանության հետեւանքով ստացվել է ոչ թե նախադասություն, այլ բառակույտ: Սա հավանորեն պետք է ձեւակերպվեր այսպես. «Անդամությունը (թատրոնի միջազգային ինստիտուտին) մեծ հնարավորություններ է ընձեռում հայ թատրոնին՝ մասնակից դառնալու համաշխարհային թատերական գործընթացին, ինչը կենսականորեն անհրաժեշտ է նրան»:

«Ազգ», օգոստոսի 4. «Այդ փաստաթղթերի մուտքը կազմակերպված է յուրաքանչյուր երկուշաբթի»:

Նույն անփույթ թարգմանությունն է. ծանոթագրումը՝ «մուտքը», փաստաթղթերին դարձել է փաստաթղթերի մուտք, ուստեւ ասած՝ доступ к документам ը դարձել է պարզապես доступ документов.

Որտե՞ղ հետք է «ազգային» թարգմանիչների գործը:

Նույն տեղում. «Կլաուսի անցյալ տարվա կողմնակի վաստակը կազմեց մոտ 35 հազար դոլլար... Կլաուսը ուղղում է, որ հիմնականում հոնորարները են «գիտական,...գրական եւ գեղարվեստական գործունեության համար»:

Իսկ թե հոնորարները հիմնականում ինչից են, Կլաուսն այդպես էլ չի ասում, երեւի դա նրա (եւ «ազգային» թարգմանության) տեսակետից այնքան էլ կարեւոր չէ:

Նույն տեղում. «Այժմյան «պետական այրերը» օգտվեցին պետական հեղաշրջումից հետո ընդունված հնարավորություններից»:

Պարզ չէ, թե ինչպես է «ստեղծված»-ը դարձել «ընդունված», «ազգային» գաղտնիք է:

Նույն տեղում. «Եվրոպական զինված ուժերի ղեկավարությունը շրջիկ է եւ ձեւափոխվում է երեք տարի ժամկետով»:

Դե երբ եվրոպական զինված ուժերը շրջում են եվրոպայում, ուրեմն նրանց ղեկավարությունն էլ պետք է լինի շրջիկ (կամ՝ նոր թարգմանություն):

Նույն տեղում. **«Զինվորական մասերը, որոնք...»:**

Ուրեմն ի՞նչ անենք. войсковая часть -ը թարգմանենք «զինվորական մաս», փոխանակ՝ «զորամա՞ս»-ի, земельный участок -ը՝ «հողի մաս», փոխանակ՝ «հողամա՞ս»-ի, часть света-ն «աշխարհի մաս», փոխանակ՝ «աշխարհամա՞ս»-ի...

Ո՜չ: Պարզապես լուրջ գործին լուրջ վերաբերվենք:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր լեզվի պետական տեսչություն

«ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»

ռադիոկայանն ամեն օր

Ամեն օր ժ. 18-19-ը միջին ալիքով, 1395 կհ հաճախականությամբ եւ առավոտյան 6:40-7:40 Երեւանի ժամանակով [illegible] «Ազատություն» ռադիոկայանի հայերեն բաժնի ծրագրերը.

digitised by A.R.A.R.@

«Մահից քիչ առաջ Շառլ դը Գոլը, որը կեսամբաններ չէր խնայում իմ հասցեին, իր ընտանիքի անդամներից մեկի ականջին մրմնջաց. «Միլյեն սարսափելի տիպ է, բայց ես նրան սիրում եմ»: Մեր հարաբերությունները սովորական չէին, առանձնապես երբ նրան վիճակված էր հիվանդանալ: Երկուսս էլ անսովոր մարդիկ էինք, բավականին դարձենկոտ եւ տաքարյուն խառնվածքով: Սակայն նույնիսկ հիվանդ լով նրա խիզախությամբ, ես նրա առջեւ երբեք չէի խաղում պալատային շողոքորթի դերը: Գեներալը հաճախ լինում էր կոպիտ, դաժան եւ չէր սիրում սիրտը բացել որեւէ մեկի առջեւ: Նրա խիստ բնավորությունը

ռեկորյան Փարիզ» օծանելիքն էր, որն ըստ երեւույթին առաջարկված էր նրա դասելին: Իրեն կարգված բժիշկն իր փոխարեն թագավորի մոտ ուղարկեց ինձ:

Ես շարունակում էի բուժել թագավորական ընտանիքին նաեւ Սաուդի օրոք ընդհուպ մինչեւ նրա հեռանալը Սաուդյան Արաբիայից: Չլինելով փայլուն անձնավորություն, նա, այնուամենայնիվ, դարձավ հոր ժառանգորդը: Իբն Սաուդը որդուն չզրկեց գահից, որը մի անգամ փրկել էր նրա կյանքը (մարտի ժամանակ նա իր մարմնով պաշտպանեց հորը գնդակներից): Սակայն, երկրորդ որդուն՝ Ֆեյսալին, այդ կացությունը շատ շատ ծանրացրեց: Նա գտնում էր, որ բա-

կյանքից:

Իրականում շահը, ինչպես ես շատ շուտ հասկացա, ապրում էր բոլորովին մեկուսացված աշխարհում՝ շահական պալատի աշխարհում: Արհեստական, կոմպոզիտիկ այդ աշխարհը իրանական ժողովրդի կյանքի հետ ոչ մի ընդհանուր բան չուներ: Իր կյանքի ավարտին շահը շատ հիվանդ էր: Նա տառապում էր հազվագյուտ հիվանդությամբ, որից իր ժամանակին մահացավ նրա վարչապետներից մեկը, ինչպես նաեւ ժամանակակից մի քանի այլ պետությունների ղեկավարներ: Շահի տապալումից հետո ես երբեմն այցելում էի նրան Մեքսիկայում: Այնտեղ, աքսորում, զրկված պաշտոններից, հաճախ դառնությամբ կրկնում

ՓԱՐԻԶ

Պրոֆեսոր Միլյեի նշանավոր հիվանդները

Շառլ դը Գոլը, Իրանի շահը, թագավորներ, արաբական տիրակալներ եւ ուրիշներ

դրսեւորվում էր միայն զայրույթի պահին կամ ծայրահեղ կացություններում, հատկապես երբ շոշափվում էր հայրենասիրությունը...

Շնորհիվ իմ ուսուցչի՝ դոկտոր Պաստեր Վալերի-Ռադոյի, ինձ հաճախ հրավիրում էին այն հիվանդների մոտ, որոնց ընդունված է անվանել «մեծ մարդիկ»: Նա ինձ առաջարկեց դառնալ Աֆղանստանի թագավորի, իսկ հետագայում նաեւ նրա որդու բժիշկը: Ես բուժեցի թագավորին, որն ինձ համար ծանր բան չէր, որովհետեւ նա ոչ մի հիվանդություն էլ չուներ: Նրան անհանգստացնում էին ճանճերը: Բավական էր նրան տալ մուգ ապակիներով ակնոց, եւ այդ տկարությունն անցավ:

Սաուդյան Արաբիայի թագավոր Իբն Սաուդի բժիշկն էր ամերիկյան մի գեներալ, որը նախկինում բուժում էր ԱՄՆ-ի նախագահ Տրումենին: Այդ մարդը՝ զինվորական բժիշկը, այդպես էլ չկարողացավ ընտելանալ արաբական միապետի պալատում տիրող սովորություններին: Մի շատ շոգ օր թագավորը նրան առաջարկեց իր հագուստը փոխարինել արեւելյան զգեստով: Գեներալը առարկեց, որ դրանից կվնասվի իր համազգեստի պատիվը: Պարզ է, թագավորին դուր չեկավ, եւ բժիշկ գեներալն անմիջապես հետ ուղարկվեց: Իր բժիշկների խորհրդով, որոնք կրթություն էին ստացել Ֆրանսիայում, թագավորը կանչեց Պաստեր Վալերի-Ռադոյին: Սակայն իմ ուսուցչի բախտն էլ չբերեց: Պալատում, հենց առաջին ճաշից հետո, համաձայն սովորության, ձեռքերը լվանալու համար հրամցրեցին անուշահոտ ջուր: Բժիշկը բացականչեց. «Ահ, ինչ հիանալի արաբական օծանելիք է»: Բոլորը խառնվեցին իրար, քանի որ դա «Ե-

գավորությունն անկման եզրին է, իսկ իր եղբայրն ընդունակ չէ կառավարել երկիրը: Սկզբում Ֆեյսալը փորձեց ինձ դարձնել իր դաշնակիցը, համոզելով, որ Սաուդը հիվանդ է: Իսկ ինձ հաջողվեց հայտնաբերել, որ նրան կազդուրող խմիչքի փոխարեն ամեն օր տալիս էին ... մկնդեղի փոքր բաժին: Ստիպված էի վերջ դնել այդ «բուժմանը»:

Ինձ վիճակվել է բուժել շատ պետությունների ղեկավարների, այդ թվում նաեւ Իրանի շահ Մոհամմեդ Ռեզա Փեհլեւիին: Նախկինում նրա առողջությանը հետեւում էր մի նյարդաբույժ, եւ ինձ հաջողվեց համոզել նրան, որ իմ աշակերտներից մեկը, որի աները նախարար էր շահի պալատում, դառնա նրա բժիշկը: Մի ժամանակ նա Փարիզում կլինիկա էր ղեկավարում:

Շահի հետ ծանոթացել եմ պալատային տոնի ժամանակ: Նա ապրում էր արեւմտյան կյանքով, շրջապատված բազմաթիվ պալատականներով, ոչ մի ուշադրություն չդարձնելով իր ժողովրդի ճակատագրին եւ կրոնական երկյուղածության աճմանը: Ընդհակառակը, իր վերաբերմունքով եւ քաղաքականությամբ նա միայն նպաստում էր դրան: Միեւնույն ժամանակ շահի կինը՝ այդ խորամիտ մարդը, երբեմն փորձում էր ամուսնուն ներշնչել բանականության փաստարկները: Նա փորձում էր բարելավել իր ժողովրդի կյանքը, սակայն այն բարենորոգումները, որոնց մասին երազում էր, այդպես էլ չհասցվեցին ավարտին: Երբ ես շահին ասում էի. «Թագուհին ասաց, որ իր կարծիքով...», նա ինձ ընդհատում էր «նա ընդամենը միայն կին է» բառերով: Այնուամենայնիվ, երբ Ռեզա Փեհլեւին ավելի շատ հաշվի նստեր իր կնոջ կարծիքի հետ, ապա չէր զրկվի գահից եւ

էր. «Անհրաժեշտ է խղճալ ճնշվածներին, քանի դեռ չեն դարձել ճնշողներ»:

Արեւելյան Եվրոպայի տագնապալից մթնոլորտը ես զգացի Չեխոսլովակիայում, ապա Ալբանիայում, ուր ինձ հրավիրել էին բուժելու տեղական ղեկավարությանը՝ սկզբից վարչապետն էր ընտանիքի հետ, այնուհետեւ մի նախարար, որը հետագայում վախճանվեց փարիզյան իմ հիվանդանոցում եւ, վերջապես, ինքը կուսակցության գլխավոր քարտուղար Էնվեր Խոջան: Այնտեղ ինձ հաջողվեց ավելի մոտիկից ծանոթանալ պետական գործիչների մրցակցությանը, որը կոմունիստական երկրներում, ինչպես եւ ամենուրեք, որոշում է երկրի քաղաքական կյանքը:

Արեւմտյան աշխարհում ամեն ինչ այլ է: Այստեղ հասարակական գործիչները չեն վախենում հանդես գալ անկեղծությամբ, ուրիշին վստահել թաքուն մտքերը: Հենց այդպիսի մի գեղեցիկ օր ինձ վիճակվեց լսել հանգուցյալ Ժակլին Քեննեդի-Օնասիսի խոստովանությունը: Մի քանի ժամվա ընթացքում, որ ես անցկացրի Սկորպիո կղզում, նա պատմում էր իր ճակատագրի, պատճառների մասին, որ իրեն դրդեցին նման քայլի: Օնասիսը հարուստ էր: Եւ բացի դրանից՝ բարի մարդ էր: Նրա հետ Ժակլինը անդորր գտավ: Սակայն անծանոթ բժշկից նա թաքցնում էր, որ այժմյան կացությունն իրենից պահանջել է որոշակի զոհողություններ:

Սակայն ինչպիսին էլ որ լինեին մեր հիվանդները, գաղտնապահ կամ ընդհակառակը, երբեմն պատրաստ պատմելու ամեն ինչի մասին, միեւնույն է, մենք ի վիճակի չենք հասկանալու մարդկային խառնվածքի ողջ բարդությունը:

«Պարի մաչ», հունիս

ԿԱՀԻՐԵ

Եգիպտա-սուդանական հարաբերությունները կտրուկ սրվել են

ԿԱՀԻՐԵ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չորեքշաբթի օրվանից եգիպտա-սուդանական սահմանում անվտանգության արտակարգ միջոցներ են ձեռնարկվել երկու պետությունների հարաբերությունների հերթական սրումից հետո: Եգիպտոսի սահմանապահ եւ մաքսային ծառայություններին պատվիրված է մանրակրկիտ ստուգել Եգիպտոս մեկնող ուղեւորներին, որպեսզի կանխվի «կասկածելի տարրերի» մուտքը: Մյուս կողմից, Եգիպտոսի իշխանությունները երկրի մի մեծ խումբ դասատուների արգելեցին Սուդան մեկնել «Եգիպտոսի քաղաքացիների հետ Խարտումի իշխանությունների վատ վարվելակերպի պատճառով»:

Երկկողմ հարաբերություններում հերթական ճգնաժամն սկսվեց Սուդանի մայրաքաղաքում անվտանգության ուժերի կողմից եգիպտական դպրոցի շենքի գրավումից, ինչպես նաեւ դասատուների մի քանի բնակարանների զավթումից հետո: Բացի դրանից, հետ էր վերցվել Խարտումում Եգիպտոսի հյուպատոսարանի տարածքի մի մասը:

Սուդանում Եգիպտոսի գործերի ժամանակավոր հավատարմատարը Սուդանի արտաքին գործերի նախարարությանը խիստ բողոք հայտարարեց այդ սադրիչ գործողությունների առթիվ: Միաժամանակ Արաբական պետությունների լիգայում Եգիպտոսի մշտական ներկայացուցիչը կազմակերպության գլխավոր քարտուղարությանը հայտնեց, որ Կահիրեն կտրականապես դեմ է եգիպտա-սուդանական սահմանի մոտ գտնվող Խալաիբ վիճելի տարածքի խնդիրը լիգայի խորհրդի առաջիկա նստաշրջանի օրակարգ մտցնելուն:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ճապոնա-ամերիկյան համաձայնագիր մտավոր սեփականության մասին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Արդեն մեկ տարի շարունակվող ամերիկա-ճապոնական «սահմանափակ բանակցություններում», որոնք ուղղված են երկկողմ տնտեսական հարաբերությունների բարելավմանը, կնքվեց առաջին մեծ համաձայնագիրը: ԱՄՆ-ի առեւտրի նախարար Ռոնալդ Բրաունը եւ Վաշինգտոնում Ճապոնիայի դեսպան Տակակացու Կուրիյաման համաձայնության եկան մտավոր սեփականության պահպանման շուրջը: Դրանով նախատեսվում է արագացնել Տոկիոյում ամերիկյան արտոնագրերի, հայտերի ընդունման արարողակարգը եւ լրացուցիչ միջոցներ ձեռնարկել դրանց հեղինակների իրավունքների պաշտպանության նպատակով: «Այդ փաստաթուղթը կարեւոր քայլ է ամերիկացի գյուտարարների առջեւ Ճապոնիայի շուկաները բացելու ուղղությամբ,- հայտարարեց Բրաունը: Համաձայնագրի ստորագրումը ցուցադրում է Քլինթոնի վարչակազմի առաջընթացն այն դժվարությունների վերացման գործում, որոնց այնտեղ տարիներ շարունակ բախվում էին Ամերիկայի մտավոր սեփականության իրավատերերը»:

Մեծ Բրիտանիան հաղթահարում է տնտեսական անկումը

ԼՈՆԴՈՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անընդմեջ վեցերորդ ամիսն է, ինչ Մեծ Բրիտանիայում նվազում է գործազրկության մակարդակը: Այսօր հրապարակված պաշտոնական տվյալների համաձայն, գործազուրկների բանակի թվակազմը հուլիսին կազմել է 2 միլիոն 631 հազար: Զբաղվածության հարցերի նախարար Մայքլ Պորտիլոյի խոսքերով, «հատկապես ուրախալի է այն փաստը, որ վերջին մեկ տարում վեց ամսից ավելի աշխատանք չգտած բրիտանացիների թիվը կրճատվել է 176 հազարով»: Միաժամանակ, երկրի կենտրոնական վիճակագրական վարչության տեղեկությունների համաձայն, երկրում սղաճի տեմպերն անցյալ ամիս դանդաղել են՝ հասնելով 2,3 տոկոսի, ինչը կառավարական փորձագետների կարծիքով վկայում է, որ Մեծ Բրիտանիան աստիճանաբար հաղթահարում է տնտեսական անկումը:

ԹԵԺ ԿԵՏ

Բոսնիացի մահմեդականները հրետակոծեցին Դոբոյը

ԲԵԼԳՐԱԴ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երկու խաղաղ բնակիչներ զոհվեցին եւ երկուսն էլ վիրավորվեցին Բոսնիայի հյուսիսում չորեքշաբթի երեկոյան մահմեդականների զանգվածային հրետակոծության հետեւանքով: Դրանից հետո մահմեդական ստորաբաժանումները կատաղի գրոհ ձեռնարկեցին Բոսնիայի սերբերի պաշտպանական դիրքերի վրա:

Սերբերի ռազմական աղբյուրների տվյալների համաձայն, երեկ զգալիորեն սրվել է լարվածությունը Հյուսիսային Բոսնիայի բոլոր ճակատներում, որտեղ մահմեդական զորքերը չեն դադարեցնում սերբերին Դոբոյի շրջանից եւ Օզրեն լեռնազանգվածից դուրս մղելու, ինչպես նաեւ Բրչկոյի շրջանում ցամաքային միջանցքը «կտրելու» փորձերը: Վերջինս Բոսնիայի սերբերի տարածքները Արեւմտյան ու Արեւելյան Բոսնիային կապող միակ ուղին է: Գործակալությունները հաղորդում են, որ Բոսնիայի սերբերը կասեցնում են գրոհները պաշտպանության բոլոր գծերում:

Չնայած կիրակի օրը Սարաեւոյում նշանառուների կրակը դադարեցնելու վերաբերյալ մահմեդական-խորվաթական դաշնության եւ Բոսնիայի Սերբական Հանրապետության ղեկավարների ստորագրած համաձայնագրին, այստեղ մշտապես կրակոցներ են լսվում: Սերբերի «Սռնա» լրատվական գործակալության տվյալների համաձայն, չորեքշաբթի օրը Իգմանի շրջանում մահմեդական նշանառուներից մեկը սպանել է Բոսնիայի սերբերի բանակի մի զինվորի: Շարունակվում են մահմեդական ու սերբական կազմավորումների հրետանային «մենամարտերը» Սարաեւոյի շրջակա 20 կիլոմետրանոց «անվտանգության գոտում», որտեղ արգելված է ծանր սպառազինությունների օգտագործումն ու տեղաբաշխումը:

ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի հրամանատարության տվյալների համաձայն, անցած մեկ օրում արձանագրվել է արկերի մոտ 240 պայթյուն:

Բելգրադի զինվորական մասնագետների եւ «կապույտ սաղավարտների» հրամանատարության տագնապն է հարուցում երեկոյան Բոսնիայի մահմեդական բանակի հրամանատար Ռասիմ Դելիչի այն հայտարարությունը, թե բանակը պատրաստ է լայնածավալ հարձակում սկսել Բոսնիայի սերբերի վրա: Սերբիայի Հանրապետության խորհրդարանի նախագահ Մոմչիլո Կրաիշնիկը ի պատասխան հայտարարեց, թե «սերբական զորքերն առաջվա պես ուժեղ են եւ կարող են պաշտպանել իրենց հողը, ուստի Դելիչի հայտարարությունը մեզ բնավ չի մտահոգում»: Նա ընդգծեց, որ Բոսնիայի սերբերի ղեկավարությունը հանդես է գալիս Բոսնիայում կայուն խաղաղության հաստատման օգտին, բայց «եթե Դելիչը հարձակվի, լիակատար ձախողում կկրի, ինչպես եղել է անցյալում»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

1947-ին, Կոմիտասին նվիրված ստեղծագործությունների մրցույթում գեղանկարիչ Հովհաննես Զարդարյանը ներկայացրել էր «Կոմիտասը Էջմիածնում» կտավը... սեւ փառաշրջանով: Հանձնաժողովը որոշում է պարգեւել նրան առաջին մրցանակը, սակայն հանրապետության բարձրաստիճան ղեկավարի հրամանով նկարը ոչ միայն չի արժանանում մրցանակի, այլեւ անմիջապես հանվում է ցուցահանդեսից, քանզի «հեղինակը Կոմիտասին վերադարձրել է կղերին»: Ի նշան բողոքի, Հովսեփ Օրբելին, որն այն ժամանակ Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի նախագահն էր, գնում է նկարը երաժշտության թանգարանի համար, որպեսզի գեթ այդ միջոցով մեղմացնի նկարչին հասցված հարվածը:

կայացնել իր հերոսին տարբեր տեսանկյուններից, կատարում էր բազմաթիվ տարբերակներ: «Աբովյանը Մասիսի գագաթին», Կոմիտասը «Գարուն ա, ձուն ա արել», «Սեւանգէսի ճգնավորները», «Գարուն», «Ձգտում», «Պլեադները» նույնպես ունեն իրենց տարբերակները:

Չունենալով Երեւանում իր ծիրքին եւ ծրագրերին համապատասխանող արվեստանոց, Զարդարյանը կառուցեց այն Բյուրականում եւ կյանքի վերջին 30 տարին ապրում ու աշխատում էր այնտեղ՝ հոյակապ աստղադիտարանի հարեւանությամբ: Սակայն Բյուրական տեղափոխվելիս ուներ այլ, գերագույն նպատակ՝ ավելի սերտ մերձենալ ժողովրդին, հայրենի բնությանը, գյուղին տալ հոգեւոր սնունդ ու «գեթ մեկ նկարիչ»:

հատուկ դիտումների եւ ուսումնասիրությունների արդյունք: Առարկան անմիջականորեն նկարելուց հետո, նա կատարում է բազմաթիվ էսքիզներ, ապա անցնում նոր կտավի:

Հայ կերպարվեստը հարուստ է բնանկարի անզուգական վարպետներով: Մ. Սարյանը, Ս. Առաքելյանը, Ե. Թադեւոսյանը, Փ. Թերլեմեզյանը, Վ. Գայֆեջյանը յուրովի ընկալել եւ արտացոլել են մեր երկրի հիասքանչ բնությունը: Զարդարյանն իր հերթին հարստացրել է այդ ասպարեզը եւ իրավամբ համարվում է հայ բնաշխարհի երգիչը: Տարվա բոլոր եղանակներն էլ նրա համար հրապուրիչ են իրենց հատուկ երանգներով, որոնք առավել հարստանում են նկարչի ստեղծագործական խառնվածքի շնորհիվ, դառնում չքնաղական մեղմիկ գարունը («Վաղ գարուն»), արեւաշող ամառը («Իմ այգին»), ոսկեղեն աշունը («Հոկտեմբերին») ու խստաշունչ ձմեռը («Ձմեռը Բյուրականում»):

Սեւանը ներկայացել է իր բոլոր կերպարանափոխումներով՝ Սեւանա կղզին, թերակղզին, գմռխսյա, կապուտակ, ձմռանը՝ արծաթափայլ, մոխրագույն, ափերը՝ կանաչ, դեղնավուն, աղա սպիտակ:

Այնուամենայնիվ Արագածը հատուկ տեղ ունի Զարդարյանի բնանկարների շարքում, որի ուսումնասիրությանը եւ պատկերմանը նա նվիրեց մի քանի տարի՝ «Գարուն» նկարը իրագործելիս: Պետք է նշել, որ Զարդարյանի համարյա բոլոր բնանկարներն էլ ինքնանպատակ չեն եղել, այլ կատարվել են կոմպոզիցիոն-թեմատիկ նկարների համար: Այդ հանգամանքը նշել են եւ քննադատները՝ համեմատելով Ալ. Իվանովի «Քրիստոսի միրտությունը» կտավի համար կատարված բնանկարների շարքի հետ:

Ցավալի էր այն անտարբերությունը, որը ցուցաբերեցին Հայաստանի նկարիչների միությունը, մշակույթի նախարարությունն ու հայրենի կառավարությունը նրա հանդեպ, եւ որ Զարդարյանի հոգեհանգստին

Հովհաննես Զարդարյան. Բնության կերտողը

1948 թ., մրցույթ նվիրված Խաչատուր Աբովյանի անհայտացման 100 ամյակին: Զարդարյանը ներկայացնում է «Նախաշավիղը»՝ ստվերներով, քարերով լի ճանապարհին, եւ հույզերով համակված ուշիմ աշակերտի:

Աբովյանն անես օրհնում է մանկանը, որը հավատով լեցուն ու ծնողներս նայում է հեռուն: Եւ չնայած արահետը նեղլիկ է, սակայն ապագան հուսալի, քանի որ Լուսավորչի թիկունքում խոյանում է վեհ Արարատը... «Նախաշավիղը» ստացավ երկրորդ մրցանակը (առաջին մրցանակը չշնորհվեց), արժանացավ լայն հասարակության բարձր գնահատականի, տպագրվեց դասագրքերի շապիկների վրա, Մոսկվայում հրատարակվեց բացիկը, գրվեցին բանաստեղծություններ: Սակայն համամիութենական ցուցահանդեսից վերադառնալով Երեւան, երկար ու ձիգ ամիսներ մնաց կայարանի ծյունածածկ պահեստում, խոնավությունից ու ցրտից խամրեցին գույները, եւ որպեսզի ներկերը չթափվեին, պատկերասրահի վերականգնողը ստիպված եղավ ամբողջ նկարի հակառակ երեսին կտավ փակցնել:

Այլեւս Զարդարյանը չմասնակցեց ոչ մի մրցույթի...

1956 թ., «Գարունը»: Գեղանի աղջնակը սափորն ուսին, մի պահ կանգ է առել հորդ Արագածի լանջերին եւ հիացմունքով նայում է հեռուն: Ալպիական կակաչները կանաչ խոտի միջից բոցկլտում են նրա բոբիկ ոտքերի մոտ, մեղմ քամին խաղում է ծաղկազարդ փեշի հետ, իսկ հեռվից կարծես լսվում է մանկալի երգը... Նկարը տոգորված է առաքինությամբ, ազատության տենչով, իսկ հերոսուհին դրանց մարմնացումն է: Հայրենիքում նկարն ընդունվեց անտարբերությամբ, իսկ Տրետյակովյան պատկերասրահը բարձր գնահատելով այն, տեղադրեց իր լայնածավալ սրահում, հուրախություն արվեստասեր հասարակության: Այստեղից նա սկսեց իր հաղթարշավն Ամերիկայից Ճապոնիա, Եվրոպայից Ասիա, իսկ 1958 թ. Բրյուսելի համաշխարհային ցուցահանդեսում արժանացավ արծաթե մեդալի: Հրատարակվեցին բազմաթիվ հոդվածներ, արտատպություններ, բացիկներ եւ, վերջապես բաց թողնվեց «Գարուն» նկարով դրոշմանիշը, որը տարածվեց ողջ աշխարհում:

1960 թ. Զարդարյանն իրագործում է «Ձգտումը»: Դարձյալ ազատության գաղափարը, որն այնքան հարազատ է մեր օրերին: Աղջիկն ու եղնիկը համակված են այդ նույն ձգտումով, պատրաստ են թռչել, թեեւ ոտքերի մոտ ապառաժ քար է: Հեռվում նշմարվում է ծիածանը՝ հույսի, հավատի խորհրդանիշ...

Ստեղծագործելիս նա չէր բավարարվում [...] կերպարի միակողմանի [...]ով, այլ ջանում էր ներ-

Զարդարյանը բազմաժանր նկարիչ էր՝ դիմանկար, բնանկար, նատյուրմորտ, մոնումենտալ ստեղծագործություններ, թատերական ձեւավորումներ, եւ բոլորին տիրապետում էր կատարելապես:

Մեծ է Զարդարյանի ներդրումը

դիմանկարի ասպարեզում: Մի անվերջ ցանկ, որի դերասանները բացի ֆիզիկական նմանությունից, ներկայացվում են որպես անհատական բնավորությունների բյուրեղացած

կերպարներ: Ահա ընկերասեր ու համեստ արվեստաբան Ռ. Դրամբյանն իր տարիներով գովերգած Մ. Սարյանի նկարի կողքին, պատմաբան Ս. Երեմյանը, Սեւանգեսի ճգնավորը, Սորբոնի ուսանողուհի նազելի Ժ. Ավետիսյանը, Լեոնարդոյի, Միքելանջելոյի «զրուցակից» Ա. Ջիվելեգովը, գիտնական Խ. Կոշտոյանցը, Բյուրականի ուսուցչուհի հեզաբարո Թամարան, Վ. Համբարձումյանը, Ավ. Իսահակյանը, Ե. Չարենցը, մեքսիկացի աստղագետ դոկտոր Հարոն, բյուրականցի պատանի Լեոն դային, ֆրանսիացի աստղագետ Այոցի Կոլին-Սաֆրինը, համալսարանի ուսանողուհի գեղանի Ա. Լորենցը, եւ շատ ու շատ ուրիշներ:

Զարդարյանի նատյուրմորտները բուռն կրքով եւ մեկ շնչով կատարված կտավներ չեն, ինչպիսիք Սարյանինն են, այլ իր խառնվածքին

Սիլվա Կապուտիկյանի ցավոտ ելույթի, իսկ «Գրական թերթի» էջերում Նորայր Ադալյանի ի խորոց սրտի եկող դժգոհության պատճառ դարձավ:

Վաստակաշատ նկարչի վերջին կտավը պատկերում է ալ կակաչներ հայկական մանրանկարների էջերի կողքին, էջեր, որ նրան նվիրել էին Ս. Ղազարում լուսապատակներով չոր առավյալ: Ի՞նչ էր դա. երկխոսությո՞ւն իր մանկական բարոյական «Հայր Աբրահամի օրհնությունը» նկարի հետ, թե՞ մոտալուտ վախճանի նախազգացում...

Տարիներ առաջ Զարա Թորոսյանը հայրենի Կարսից բերել էր մի բուռ հող, որը նա մասունքի պես պահում էր իր սեղանի գզրոցում: Այժմ այդ հողը ցանվել է նրա շիրիմին...

ՄԱՐԻԱՄ ԶՈՒԹԱՐՅԱՆ,
Բյուրական

ԵՐԵՎԱՆ

Հրավիրում է ժուռնալիստի դպրոցը

Մեր հանրապետությունում կա մի դպրոց, որը ոչ մի հատկանիշով չի նմանվում մյուսներին: Դա Հայաստանի ժուռնալիստների միության պատանի ժուռնալիստի դպրոցն է, որտեղ ուսուցումն իրականացվում է միակ ու անփոխարինելի տնօրեն-ուսուցչուհու՝ Աստղիկ Հովհաննիսյանի եւ հրավիրված դասախոսների կողմից, որոնք ամենատարբեր մասնագիտության տեր մարդիկ են՝ ժուռնալիստներ, հրապարակախոսներ,

բուհերի դասախոսներ, գիտնականներ, գրողներ եւ այլն: Դասերն անցկացվում են ժուռնալիստների միության մանլիս աշակերտների սենյակի կլոր սեղանի շուրջ, եւ ինչպես ասում են, «կլոր սեղանի» բոլոր օրենքների համաձայն, այսինքն՝ զրույցների, բանավեճերի կամ ուղղակի ունկնդրության մթնոլորտում:

«Այս տարի լրանում է դպրոցի առաջին շրջանավարտներ տալու 20 ամյակը: Դպրոցը հիմնադրվել է 1973 թ. ժուռնալիստների միության նախագահության որոշմամբ, ասում է տիկ. Աստղիկը: Պատանի ժուռնալիստների դպրոցի ստեղծման նպատակն էր նպաստել բարձր դասարանցիներին մասնագիտական կողմնորոշում ցույց տալու հարցում: Իհարկե, ժամանակի ընթացքում փոխվում են ուսուցման մեթոդները, սակայն հիմնախնդիրը մեկն է՝ սովորեցնել ժուռնալիստիկայի այբուբենը եւ մարդկանց հետ շփվելու կանոնները: Հնարավոր է, որ ապագայում ոչ բոլոր շրջանավարտները դառնան պրոֆեսիոնալ ժուռնալիստներ, բայց ես վստահ եմ, որ այստեղից նրանք դուրս կգան շատ կարեւոր մարդկային հատկանիշներով օժտված: Շատերն են հարցնում, թե արդյոք պատանի ժուռնալիստի դպրոցի ավարտական վկայականը չի՞ օգնում ընդունելության քննությունների ժամանակ: Շատ ափսոս եւ ցավոք, ոչ: Ժամանակին խոստացություններ կային մեր դպրոցի սաներին որոշ արտոնություններ տալու մասին, սակայն ոչինչ չստացվեց: Փաստորեն, դպրոցը գիտելիքներ է տալիս եւ այդ գիտելիքներով կարող ես դառնալ լիիրավ ժուռնալիստ, սակայն իրավասություններ, ավաղ... Իսկ «ի՞նչ տեղ ունի այս դպրոցը Ձեր կյանքում» հարցին տիկին Աստղիկը պատասխանեց. «Ես իհարկե, կարող էի ընտրել ավելի շահութաբեր կամ պատվաբեր աշխատանք, սակայն սա ես աշխատանք չեմ համարում, սա իմ կյանքի մի մասն է, ես ապրում եմ այս դպրոցով: Արդեն 16 տարի է, ինչ ամեն չորեքշաբթի, մտնելով լսարան, ես նույն ակնկալիքն ունեմ, ինչ որ իմ սաներից յուրաքանչյուրը՝ ինչ-որ բան սովորել, ինչ-որ բան այդ օրը տուն տանել... Իսկ այժմ, օգտվելով առիթից, ուզում եմ տեղեկացնել, որ որոշել ենք, իսկ դա կախված կլինի հովանավորներից, նշել դպրոցի 20 ամյակը: Կուզենայի, որ այս հոդվածը հրավիրատոմս լիներ բոլոր շրջանավարտների համար: Ես խնդրում եմ, որ սեպտեմբերի առաջին չորեքշաբթի օրը նրանք գան ժուռնալիստների միություն, որպեսզի միասին կազմակերպենք այդ բաղձալի հանդեսը: Բացի այդ, ասեմ, որ դպրոցը շարունակելու է իր աշխատանքը, եւ բոլոր նրանց, ովքեր ունեն գրելու եւ ստեղծագործելու ձիրք, հրավիրում ենք պատանի ժուռնալիստի դպրոցում սովորելու»:

ԱՐԱՄ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

ԳՐՔԵՐ

Ծանոթ եւ անծանոթ մարդիկ

Հրապարակի վրա է Էդվարդ Միլիտոնյանի պատմվածքների եւ էսսեների ժողովածուն: Այն տպագրվել է Գրիգոր Շենյանի (ԱՄՆ) մեկենասությամբ: Գրքի ձեւավորումը նույնպես գրողինն է: Իսկ ընդհանուր հանրագումարում՝ տասնութերորդ գիրքը եւ երկրորդը՝ արձակ:

Գրելաոճն անկաշկանդ է ու անմիջական, որը հատուկ է նաեւ Միլիտոնյանի էսսեներին՝ «Մահվան դիմակները» շարքում: «Ընդգրկված են նաեւ իրականի եւ անիրականի խառը շաղախով գրված պատմվածքներ, ինչպես նաեւ էսսեներ մշակույթի եւ գրականության մեծերի մասին»: Այս «խառը շաղախը» բանաստեղծի, արձակագրի, նկարչի ինքնատիպությունն է եւ յուրովի խառնվածքների միաձուլումը: Նոր խոսք է եւ ուշագրավ խնդրափիլիսոփայական հայացք Արշիլ Գորկու, Սերգեյ Մերկուրովի ճակատագրերին, ու ապրած ժամանակաշրջանների անդրադարձ, քանի որ «Կարեւորը ոչ թե մահվան դիմակն է, այլ մահը, որը երբեք չի դիմակավորվում, գալիս է բացճակատ ու անբեկանելի»:

«Բնությունը հայելի չէ, ոչ էլ ինքնամեծար, քմահաճ գոյություն: Նա երբեք չի տրվում այլերի միջոցով, նրա դուռը երբեք չի բացվում բանալիով: Եթե բանալին հավակնություն ունի, դուռը ծամում է նրան:

«Թող այդ արվեստն էլ թվա գունավոր փոշի մեր դատարկ այրերի շրջանակների համար»: Այս գիրքը նաեւ այցելություն է արվեստագետի արվեստանոց:

ԿԱՐԻՆԵ ՍԱՐՎԵԼՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մոսկվա. Նոյեմբերի 1-ից հայկական ժամանակակից արվեստի օրեր

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: «Գոյակ» ասոցիացիայի նախաձեռնությամբ եւ ՀՀ մշակույթի նախարարության, Երխաղխորհրդի եւ Ռուսաստանի մշակույթի նախարարությունների աջակցությամբ նոյեմբերի 1-ից Մոսկվայում կսկսվի Հայկական ժամանակակից արվեստի օրեր Ռուսաստանում փառատոնը: Փառատոնը ունի ընդգրկուն ծրագիր, որին մասնակցելու են արդի արվեստի տարբեր ներկայացուցիչներ: Փառատոնի ընթացքում մոսկովյան պատկերասրահներում կներկայացվեն հայ երիտասարդ նկարիչների մոտ 200 ստեղծագործություններ, որոնք «Գոյակի» պատկերասրահի հավաքածուն են կազմում: Կներկայացվի Գայանե Սարիբեկյանի՝ հագուստի անհատական ցուցահանդեսը: Փառատոնի ծրագրում ընդգրկված է նաեւ հայկական խեցեգործության ինքնատիպ մի ցուցահանդես: Հայաստանի [illegible] մշակույթը Մոսկվայում կներկայացնի Երեւանի թատրոն-լաբորատորիան:

Ֆոլկլորի փառատոն Իսպանիայում

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Սեպտեմբերի 15-20-ը Իսպանիայի Սեւիլիա քաղաքում տեղի կունենա «Եվրոպական երիտասարդական ֆոլկլոր» խորագիրը կրող փառատոն: Փառատոնին, բացի եվրոպական երկրների ներկայացուցիչներից, կմասնակցեն նաեւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների՝ Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Բելառուսի եւ Հայաստանի ներկայացուցիչները: Փառատոնին մասնակցելու համար սեպտեմբերի 7-ին Իսպանիա կմեկնի ՀՀ լուսավորության նախարարության ժողովրդական ստեղծագործության եւ մշակույթի տան սաներից կազմված խումբը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ալեքսանդր Ավետիսյանը Հայաստանի ԱՕԿ-ի նոր նախագահ

Նախօրեին Երևանի շախմատիստի կենտրոնական տան դահլիճում տեղի ունեցավ Հայաստանի Ազգային օլիմպիական կոմիտեի գլխավոր ասամբլեայի նիստը: Տարեկան հաշվետվությամբ հանդես եկավ ՀԱՕԿ-ի գլխավոր քարտուղար Հարություն Յավրյանը: Խոսակցության թեման 1996 թ. ԱՄՆ-ի Ատլանտա քաղաքում կայանալիք ամառային օլիմպիական 26-րդ խաղերին Հայաստանի մասնակցությունն էր և ամենակարևորը ՀԱՕԿ-ի նոր նախագահի ընտրությունը: Ինչպես հավանաբար հայտնի է, ՀԱՕԿ-ի գործկոմի որոշմամբ Հայաստանի սպորտվարչության մեջ միաժամանակ կրում է նաև Ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահի պաշտոնը: Դա արվել է ոչ լավ վիճակից: Բանն այն է, որ Ազգային օլիմպիական կոմիտեն չունի եկամուտների աղբյուր և սեփական բյուջե: Ուստի տնտեսական ծանր իրավիճակում միայն հանրապետական սպորտվարչությունն է ի վիճակի անհրաժեշտության դեպքում գումարներ հատկացնել օլիմպիական նախապատրաստական ծրագրի համար, քանի որ դեռևս ինքնաբավ կազմակերպություն է:

Եվ ահա Հայաստանի Հանրապետության սպորտվարչության նախկին նախագահը՝ Ռաֆայել Թոռոյանը, որը ազատվել է աշխատանքից, այդ որոշման համաձայն դեռ է թողներ նաև ՀԱՕԿ-ի նախագահի պաշտոնը: Միաձայն Հայաստանի Ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ ընտրվեց Ալեքսանդր Ավետիսյանը, որը վերջերս է նշանակվել Հայաստանի Հանրապետության սպորտվարչության պետ:

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Արարատը» պատրաստ է ԲԿՄԱ-ի հետ խաղին

Երևանի «Արարատը» ընդամենը 3 օր հետո հյուրընկալելու է Սոֆիայի ԲԿՄԱ-ին: Արարատցիների համար նախապատրաստական լավ հնարավորություն էր Հայաստանի առաջնության հերթական տուրի հանդիպումը Վանաձորի «Լոռի» թիմի հետ: Խաղն խոշոր թերթեր պարտադրման տպավորություն թողեց: Արարատցիները խաղալով թեթև ու անկաշկանդ, [illegible]րողջ խաղի ընթացքում տիրելով նախաձեռնությանը 7–0 խոշոր հաշվով հաղթանակ տարան: Աչքի ընկավ հատկապես Հայաստանի հավաքականի խաղացող Ռազմիկ Գրիգորյանը, որը առաջին կեսում երկու անգամ գրավեց հյուրերի դարպասը: 2-րդ խաղակեսում գոլերի հեղինակ դարձան նաև Լեւոն Ստեփանյանը, Կարեն Բարսեղյանը, Վահե Յաղմուրյանը (երկու): Գրանցվեց նաև ինքնագոլ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻՆ

Օգոստոսի 23-ին ժ. 20-ին «Արարատը» Երևանի «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության նախնական փուլի պատասխան խաղում հյուրընկալելու է Սոֆիայի ԲԿՄԱ թիմին (Բուլղարիա): Այդ խաղը լուսաբանել ցանկացող լրատվության բոլոր միջոցների մարզական լրագրողները հավատարմագրվելու համար դիմեն «Ազգ» թերթի խմբագրություն՝ Սուրեն Բաղդասարյանին կամ Սեդա Մարտիրոսյանին, հետևյալ հեռախոսահամարներով՝ 58-18-41, 58-24-83, ներկայացնելով 3X4 չափի մեկական լուսանկար:

ՇԱՐԺԱՌԻՈՏ

100 տարեկան լեռնագնացը

Իչիրո Արայա անունով 100 տարեկան մի ճապոնացի բարձրացավ Ճապոնիայի սուրբ լեռան՝ Ֆուձիի գագաթը (3776 մետր): Հանդուգն լեռնագնացին ընկերակցում էր նրա 73-ամյա որդին: Անցյալ հունիսին ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Ջիմի Քարտերը նույնպես հաղթահարել էր Ֆուձի լեռը: Բայց Քարտերը ընդամենը 70 տարեկան էր:

Ռումինիայի հավաքականի մարզիչը՝ գեներալ

Ռումինիայի հավաքականի մարզիչ Անգել Իորդանեսկուն ստացավ Ռումինիայի պաշտպանության զորքերի գեներալի կոչում: Իհարկե գլխավոր պատճառը Իորդանեսկուի գլխավորությամբ Ռումինիայի հավաքականի փայլուն ելույթներն են աշխարհի 15-րդ առաջնության խաղերում: Անգել Իորդանեսկուն, որը որպես ֆուտբոլիստ հանդես է եկել Բուխարեստի «Ստյաուա» բանակային թիմում, մինչեւ հիմա վարում էր գնդապետի պաշտոն: Իորդանեսկուն մերժեց Հունաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի առաջարկը՝ ստանձնել Հունաստանի հավաքականի ղեկը, և համաձայնվեց գլխավորել Ռումինիայի հավաքականը, մինչեւ 1996 թիվը: Կնոր գնդակը նաև ռազմական պաշտոններ ստանալու միջոց է:

Բրազիլացիները դեռ սպասում են հոնորարների

ԱՄՆ-ում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունում չեմպիոնի կոչումը նվաճած բրազիլացի ֆուտբոլիստները դեռ սպասում են իրենց հոնորարներին: Ամեն մի խաղացողին խոստացել էին 120 հազար դոլլար:

Ֆինանսավորում են ԱՄՆ-ի ֆուտբոլային առաջնությունը

Միացյալ Նահանգների բանկերից մեկը 100 միլիոն դոլլարի բաժնետիրական արժեթղթեր է տրամադրելու ֆինանսավորելու համար ԱՄՆ-ի ֆուտբոլային առաջին առաջնությունը: Ուրեմն կարելի է հույս փայփայել, որ եվրոպական ֆուտբոլն այնուամենայնիվ կամրապնդվի ԱՄՆ-ում:

ՇԱԽՄԱՏ

Կասպարովը մտադիր է հանդես գալ Բոսնիա-Հերցեգովինայի դրոշի տակ

Նիժնի Նովգորոդում շարունակվող 6 գրոսմայստերների սուպերմրցաշարի 5-րդ տուրում 2 առաջատարները՝ աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը և լվովցի գրոսմայստեր Վասիլի Իվանչուկը հերթական հաղթական միավորները գրանցեցին իրենց օգտին: Նրանք 5 հնարավորից 4-ական միավորով վստահորեն գլխավորում են մրցաշարային աղյուսակը: Ըստ Ռոյթերի «Կուծա» լրատվական կենտրոնի, Գարրի Կասպարովը մտադիր է Եվրոպայի առաջիկա առաջնությունում հանդես գալ Բոսնիա-Հերցեգովինայի դրոշի ներքո: Աշխարհի չեմպիոնը Բոսնիա-Հերցեգովինա կատարած իր վերջին ճամփորդության ժամանակ շատ ազդվել էր, երբ կառավարության կողմից ընտրվել էր այդ երկրի պատվավոր քաղաքացի: Ըստ Կասպարովի, իր այդ որոշումն [illegible]նա ուզում է օգնել Բոսնիա-Հերցեգովինայի տառապյալ ժողովրդին:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ալեն Պողոսյանը դաշտից հեռացվեց

Եվրոպայի չեմպիոնների անցյալ տարվա գավաթակիր Մարսելի «Օլիմպիկի» խաղացող Ալեն Պողոսյանը, որը վերջերս վաճառվել էր Իտալիայի «Նապոլի» հանրահայտ թիմին, հաջող չսկսեց ելույթները նոր ակումբում: Անգլիայում սկսված 4 թիմերի մրցաշարում, Լոնդոնում, երբ «Նապոլին» մրցում էր անգլիական «Չելսի» թիմի հետ, 30-րդ րոպեին «Չելսիի» ավագ Դենիս Ուայզը գլխով հարվածեց Պողոսյանին: Վերջինս, որի երակներում հայի տաք արյուն է, եռում բռունցքի հարված հասցրեց Ուայզին: Մրցավարը անմիջապես գրպանից հանեց կարմիր քարտը, և Պողոսյանը ստիպված լքեց խաղադաշտը:

Պողոսյանի բացակայությամբ «Նապոլին» 2-0 հաշվով հաղթեց «Չելսիին» և եզրափակչի ուղեգիր ձեռք բերեց, որտեղ մրցելու է անգլիական մեկ այլ թիմի՝ «Արսենալի» հետ: Վերջինս Մադրիդի «Ատլետիկո» թիմի հետ խաղն ավարտելով ոչ-ոքի՝ 0-0, 3-2 հաշվով հաղթել էր 11 մետրանոց հարվածների շնորհիվ:

Դանիացի ֆուտբոլիստների գործադուլը

Եվրոպայի չեմպիոն Դանիայի հավաքականը, որը Հայաստանի թիմի հետ ընդգրկված է Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլի նույն խմբում, օգոստոսի 17-ին Ֆինլանդիայի հավաքականի հետ ընկերական խաղին որոշել էր գործադուլ հայտարարել: Այդ խաղը նախատեսված էր Կոպենհագենում: Հավաքականի ֆուտբոլիստները պատերազմի մեջ են Դանիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի հետ այն բանի համար, որ չեն կարողացել համաձայնության գալ 1994-1996 թթ. ժամանակաշրջանի խաղերի հետ կապված հոնորարների հարցում: Ըստ լուրերի, դանիացի ֆուտբոլիստները պատրաստ են իրենց պայքարը շարունակել, մինչեւ հարցի վերջնական լուծումը: Նրանք նույնիսկ սպառնացել են, որ եթե այդպես շարունակվի, ապա իրենք չեն մասնակցի «Եվրոպա-96»-ի խաղերին:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Սերգեյ Բելովի առասպելը

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Ռուսաստանի հավաքականը եզրափակչում պարտվեց ԱՄՆ-ի «երազանքների երկրորդ թիմին», բայց ամենամեծ հայտնությունը եղավ Տորոնտոյում տեղի ունեցած բասկետբոլի տղամարդկանց աշխարհի առաջնությունը:

Ռուսաստանի ընտրանիի հաջողությունը հիմնականում պայմանավորված է նրա մարզիչ Սերգեյ Բելովի հմտությամբ: Երիտասարդ թիմը հաջողություններ գտնելով հաղթեց նաև Խորվաթիայի ուժեղ կազմ ունեցող հավաքականին և հասավ եզրափակիչ: 1991 թ. ՖԻԲԱ-ի ամսագրի մի հարցմամբ, մարզական լրագրողները Սերգեյ Բելովին ճանաչեցին, իբրև 20-րդ դարի ամենալավ բասկետբոլիստի, իհարկե, առանց հաշվի առնելու NBA-ի խաղացողներին: Ռուսաստանի ավագ մարզիչը բասկետբոլային մի լեգենդ է: Նա իր անվանակից Ալեքսանդր Բելովի հետ, 1972 թվականին Մյունխենի օլիմպիական խաղերի եզրափակչում հաղթելով ԱՄՆ-ի հավաքականին, վերջ դրեց ամերիկյան բասկետբոլիստների օլիմպիական հաղթարշավին: Սերգեյ Բելովը 1967 և 1974 թվականներին ԽՍՀՄ հավաքականի հետ հաղթել է աշխարհի առաջնություններում: Նա եվրոպացի մի քանի խաղացողների հետ մասնակցեց Սպրինգֆիլդ քաղաքի թիմին, որը մրցեց ամերիկյան աստղերի հետ: 1980 թ. մոսկովյան օլիմպիադայի կրակը վառելու պատիվը Լուժնիկիում տրվեց այդ անկրկնելի բասկետբոլիստին: Մարզասերներից շատերը լավ են հիշում այդ անմոռաց պահը: Հենց 1980 թ. Սերգեյ Բելովը հրաժեշտ տվեց

բասկետբոլին՝ ստանձնելով հավաքականի ղեկը: Այնուամենայնիվ Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ի և ԽՍՀՄ հավաքականի նախկին ավագը կրկին վերադարձավ խաղահրապարակ: Իտալիայի Կազինո քաղաքում նա մասնակցեց այդ երկրի 2-րդ դիվիզիոնի խաղերին: Հանդես եկավ նույնիսկ 4-րդ դիվիզիոնում, բայց այդպես էլ նրան չհրավիրեց Իտալիայի 1-ին դիվիզիոնի որևէ թիմ: Ռուսաստանի հավաքականը միջակ խաղեր անցկացրեց Սանկտ-Պետերբուրգում, այս ամռանը տեղի ունեցած «Բարի կամքի» խաղերում: Բայց Տորոնտոյի եզրափակիչից առաջ Ռուսաստանի հավաքականի ավագ Բազարեւիչը հայտարարեց. «միայն մենք էինք հավատում, որ Տորոնտոյի աշխարհի առաջնությունում հասնելու ենք մինչեւ եզրափակիչ: Մենք շատ ուրախ էինք դրա համար»: Կիսաեզրափակիչում, շնորհիվ Սերգեյ Բելովի կողմից խաղացողների ճիշտ փոփոխությունների, Ռուսաստանի հավաքականը հաղթեց ամենագլխավոր մրցակցին՝ Խորվաթիայի հավաքականին: «Ամերիկացիների դեմ մենք ուզում էինք լուրջ խաղով լուրջ դիմադրություն ցույց տալ: Մեր միակ նպատակն էր, որ մեզ հարգեն: Մենք լավ գիտեինք, որ ԱՄՆ-ի բասկետբոլային աստղերին այսօր հաղթելն անհնարին է», հայտարարեց Սերգեյ Բելովը: «Շաքիլ Օ'Նիլի դեմ մենք մի պլան էինք մշակել, բայց այն կիրառել չհաջողեց, քանի որ համապատասխան խաղացողներ չունեինք»: Չնայած եզրափակչում պարտությանը, Սերգեյ Բելովի գլխավորությամբ Ռուսաստանի հավաքականը փայլուն հաջողության հասավ: Մինչ մի լրագրող հարցնում էր Բազարեւիչին, թե երբ է խաղալու NBA-ում, Բելովը լրագրողին հարցրեց «Իսկ ի՞նչ առավել ունի մարզիչը NBA-ում (խոսքը իր մասին էր)»: Բելովը Կանադայի Տորոնտո քաղաքում այս հաջողություններով մոռացության տվեց մի քանի տարվա իր անհաջողությունները Իտալիայում:

Արմեն Գյուլբուդաղյանցը հանդես կգա Բեյրութի ՀՄՄ-ի կազմում

ԱՐԱ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ,
Բեյրութ-Երևան

Լիբանանյան քաղաքացիական պատերազմի ավարտից հետո ստեղծվել է մի այնպիսի կացություն, որը վտանգավոր կերպով խանգարում է առաջընթացը երկրի փոխհարաբերությունների, դավանանքների և կրոնների բազմակողմանի հավասարակշռության բարդ համակարգի մեջ: Փաստորեն, մուսուլմանների թիվը գերազանցել է քրիստոնյաների արտագաղթի և զոհերի պատճառով: Այնպես որ, լիբանանյան քաղաքացիություն է շնորհվել համարյա բոլոր հայերին, որոնք բնակվում են Բեյրութում և նրա արվարձաններում: Ի դեպ, լիբանանահայ ակումբներում հանդես եկող հայ ֆուտբոլիստներին և բասկետբոլիստներին նույնպես շնորհվել է Լիբանանի քաղաքացիություն: Այսպիսի անակնկալ դրության մեջ լինելով, զարգացնելու համար լիբանանահայ ֆուտբոլը, բասկետբոլն ու սեղանի թենիսը՝ դարձյալ Երևան են ժամանել Բեյրութի մարզական ղեկավարներ ու պատասխանատուներ, պայմանագրեր կնքելու հայրենի մարզիկ-մարզուհիների ու մարզիչների հետ: Ամենից հատկանշականն այդ պայմանագրերից կնքվեց վերջերս Բեյրութի ՀՄՄ-ի ղեկավար պրն. Յ. Մելիքսեթյանի ու «Բանանցի» ղեկավարների միջեւ: Արդյունքն այն եղավ, որ «Բանանցի» լավագույն ֆուտբոլիստ Արմեն Գյուլբուդաղյանցը առաջիկա մրցաշրջանին (սեպտեմբերի 25-ից) հանդես կգա Լիբանանի ֆուտբոլի չեմպիոնատի խաղերին՝ ՀՄՄ-ի կազմում, Բաբկեն Մելիքյանի, Վիտալի Աղասյանի, Գուրգեն Ենգիբարյանի, Գեւորգ Կարապետյանի կողքին: Արմեն Գյուլբուդաղյանցին Բեյրութի ՀՄՄ ստորագրելու համար «Բանանցը» ստանում է 6 հազար դոլլար, խմբի դժվարին նյութական կարիքները բավարարելու համար: Իսկ ՀՄՄ-ը պարտավորվում է հայ ֆուտբոլիստին ապահովել բնակարանով, ամսական վճարումով, բժշկական ապահովությամբ 2 տարուց հետո վերադարձնելով «Բանանցի» շարքերը: Հուսով ենք, որ Հայաստանի համար այս դժվար օրերը կանցնեն, և մեր բոլոր լավագույն մարզիկ-մարզուհիներն ու մարզիչները օտար երկրի տակ չեն փնտրի իրենց «բախտը»:

Բաժինը վարում է
ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԲՐՅՈՒՍԵԼ

Միջուկային մաքսանենգության հարցը ՆԱՏՕ-ի սեղանին

ԲՐՅՈՒՍԵԼ. 19 ՕԳՈՍՏՈՍ, NYT, BBC: Նախկին Խ. Միության տարածքից միջուկային նյութերի մաքսանենգման հարցը քննարկւում է ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների պաշտպանության նախարարների այսօրվա նիստի օրակարգում: Արեւմտյան երկրները, եւ ի մասնավորի միջուկային զենքի չտարածմանը հսկող միջազգային կազմակերպությունները խիստ մտահոգ են վերջին 3 ամսում մաքսանենգության ճանապարհով Գերմանիայում հայտնված միջուկային նյութերի 4 դրվագների փաստից: Ինչպես նախատեսել էինք, գերմանական իշխանությունները որպես մաքսանենգության աղբյուր մատնացույց են անում Ռուսաստանին: Վերջինիս իշխանությունները, սակայն, պնդում են, թե իրենց համապատասխան ռազմական բազաները ու լաբորատորիաները ամբողջական վերահսկողության տակ են գտնվում, հետեւաբար բացառվում է դրանցից որեւէ արտահոսք: Իրենց հերթին, արեւմտյան մասնագետները հաստատում են, որ Գերմանիայում բռնագրավված պլուտոնիումի նմուշները (մեծամասամբ տոկսիկ մի նյութ, որն օգտագործվում է միջուկային զենքի եւ ռեակտորների համար) ռազմական մաքրության մակարդակի չեն եղել, սակայն չի բացառված հետագա զտման եղանակով դրանց այդ նպատակներով օգտագործումը: Ամենամտահոգիչն այն է, ասում են նրանք, որ նման նյութերը կարող են հայտնվել ահաբեկչական կազմակերպությունների եւ միջուկային զենք ունենալու ձգտող այնպիսի երկրների ձեռքում, ինչպիսիք են Իրանն ու Իրաքը:

Վերջին մի քանի տարիներին Արեւմուտքի հիմնական մտավախությունը սեւեռվել է Մոսկվայի ձեռքում գտնվող 30 հազար մարտագլխիկների վերահսկողության վրա, որպեսզի դրանք չընկնեն անբարեխիղճ տարրերի ձեռքը: Սակայն քանի որ ռուսական միջուկային զենքերի պատրաստման գործում ներգրավված են եղել նաեւ երկրով մեկ տարածված բազմաթիվ լաբորատորիաներ, ատոմակայաններ եւ միջուկային թափոնների պահեստարաններ, դրանց բոլորի վերահսկողությունը դարձել է խիստ դժվար: Ժամանակին Խ. Միությունը երկաթյա կարգապահությամբ հսկում էր այդ բոլորը, գիտնականները ու աշխատակիցները վճարվում էին համեմատաբար ավելի լավ եւ նրանց ուղեւորությունը արտասահման գրեթե արգելված էր: Մինչդեռ հիմա այդ աշխատակիցներից, նույնիսկ գիտնականներից շատերն աշխատավարձ չեն ստանում եւ անսահմանափակ հնարավորություն ունեն արտասահմանյան շփումների:

Գերմանիայում անցյալ ուրբաթ օրը հայտնաբերված պլուտոնիումը, ըստ Բոննի գլխավոր դատախազի, մաքսանենգությամբ բերվել է Մոսկվայից, 34 տարեկան մի գերմանացու միջոցով: Վերջինս փորձել է դրանից 0,05 միլիգրամ վաճառել մի լրագրողի, որն էլ այդ մասին հայտնել է դատախազությանը:

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

A STYLE

ORIGINAL DESIGN

ՕԳՏՎԵՔ ՄԵՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
ՄԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵԼ

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Հանրապետության 47,
Հեռախոս 581841

Նախատեսված, ոչ պետական կարգավիճակ ունեցող, վճարովի

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԲԻԶՆԵՍԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ
ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ

- տնտեսագիտության եւ բիզնեսի կառավարման,
- դիվանագիտության եւ բիզնեսի կառավարման,
- իրավագիտության եւ բիզնեսի կառավարման

բաժիններում:

Շրջանավարտները կստանան միջազգային բիզնեսի մագիստրոսի աստիճան:

Ընդունելությունը կատարվում է հարցազրույցի եւ քննությունների արդյունքների հիման վրա: Դիմորդները քննություններ են հանձնում ուսուցման լեզվից (թելադրություն), օտար լեզվից (բանավոր), իսկ տնտեսագիտության եւ բիզնեսի կառավարման բաժնում՝ նաեւ մաթեմատիկայից (գրավոր):

Ուսուցման տեւողությունը բարձրագույն կրթություն ունեցողների համար 2 տարի է, իսկ միջնակարգ կրթություն ունեցողների համար 4:

Փաստաթղթերն ընդունում են հուլիսի 1-ից մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը, ուրբաթ եւ շաբաթ օրերին, ժամը 12-ից 16-ը:

Մանրամասներին կարելի է ծանոթանալ ակադեմիայում:
Հասցեն՝ Երեւան, Սողոմոն Տարոնցի 11:
(Մետրոյի «Շենգավիթի» հրապարակ, թիվ 110 դպրոցի շենք):
Հեռախոս՝ 48-07-10, 42-72-78:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵՔ ՊՐՈՖԵՍԻՈՆԱԼՆԵՐԻ ՀԵՏ

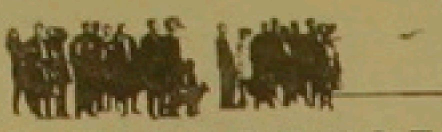

ARMENTRUST
ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ՀԵՏԵՒՅԱԼ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՏՆԵՐԸ

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ (նոմինալ արժեք)	ԴԻՎԻԴԵՆԴՆԵՐ	ՎՃԱՐՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ
50 ԴՈԼԱՐ	6%	ԱՄՍԵԿԱՆ
50 ԴՈԼԱՐ	20%	ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ
100 ԴՈԼԱՐ	50%	ԿԻՍԱՄՅԱԿԱՅԻՆ
500 ԴՐԱՄ	1000%	ՏԱՐԵԿԱՆ

ԱՐՏՈՆԱԳԻՐ (ԼԻՑԵՆԶԻԱ) N° 0003
ԹՈՂԱՐԿՄԱՆ ԱԶԴԱԳԻՐ ԹS 0005

1994 թ. նոյեմբերի 4-ից
ARMENTRUST
բաժնետիրական ընկերությունը
երաշխավորում է
բաժնետոմսերի սերտիֆիկատների
բացարձակ լիկվիդայնությունը

Դա նշանակում է,
որ ընկերության բաժնետոմսերի
առք եւ վաճառքի ցանկացած կետում
դուք կարող եք
դրանք իրացնել նոմինալ արժեքից
բարձր գնով

Լայնածավալ սեփականաշնորհման սկզբից
ARMENTRUST ընկերության
բաժնետերերը
արտոնություններ կունենան
իրենց վաուչերների տնօրինման հարցում:

Մեկ անձի կողմից գնվող
բաժնետոմսերի քանակը
անսահմանափակ է

ԵՐԵՒԱՆ, ՄԱՇՏՈՑ-ՆՈՎԱ 27 (Սայաթ-Նովա եւ Նալբանդյան խաչմերուկ)
Հեռ. 58 67 18, 58 67 19

NORINVEST

ՀԱՐԳԵԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

Norinvest-ի ղեկավարությունը ուրախությամբ տեղեկացնում է իր ավելի քան 22.000 համախոհներին նոր, համառոտեն օ-ֆիս տեղափոխվելու մասին, որը գտնվում է Նալբանդյան փողոցի թիվ 5 շենքում (Մետրոյի «Հանրապետության հրապարակ» կայարանի դիմաց): Մենք համոզված ենք, որ մեր հետագա համագործակցությունը Ձեզ միայն երջանկություն ու բարեկեցություն կբերի:

Ընկերության ստեղծման երկրորդ տարեդարձի առթիվ ղեկավարությունը է մանրամասն հաշվետվություն նրա ինվեստիցիոն գործունեության մասին: Այսօր ցանկանում ենք համառոտ ներկայացնել այդ գործունեության հիմնական ուղղությունները: Անվտանգության պարտատոմսերի միջոցով ներգրավելով Ձեր ժամանակավորապես ազատ միջոցները եւ ուղղելով դրանք բիզնես-նախագծերի իրագործմանը, մենք առաջնորդվում ենք հետեւյալ սկզբունքներով, հուսալիություն, շահութաբերություն, ներթափանցելիություն, ընկալունակություն, հետամնացություն:

Ամեն ամիս Norinvest-ի համախոհների համար կազմակերպվում են հանդիպումներ, որոնց ընթացքում կարող եք մոտի-կից ծանոթանալ այն ծեռնարկություններին եւ նախագծերին, որոնցում ներդրված են Ձեր միջոցները:

Ստորեւ ներկայացնում ենք NORINVEST-ի ինվեստիցիոն գործունեության հիմնական ուղղությունների ցանկը:

- Խորհրդագույն կոմպյուտերային ընկերություն Հայաստանում (110 աշխատակիցներ, մասնաճյուղեր ԱՄՆ-ում, ՄԷ-ում եւ Ռուսաստանի Դաշնությունում): Պատվիրատուներ՝ ՀՀ Կենտրոնական բանկ, այլ պետական եւ մասնավոր բանկեր, «Սիմենս» ընկերություն (Գերմանիա), Ֆրանսիայի կրթության նախարարություն, AIM ակումբ (ԱՄՆ), խորհրդագույն հոսպիտալ (ԱՄՆ) եւ ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Կանադայի, Ռուսաստանի Դաշնության մի շարք այլ ընկերություններ
- Խոշոր եղջերավոր անասունների ֆերմա (250 գլուխ, օրական 1000 լիտր կաթ արտադրողականությամբ)
- Թռչնաբուծական ֆերմա (6000 ածան հավեր)
- Ճագարաբուծական ֆերմա (ճագարների 300 ընտանիքի հավելվ, թողարկումը օգոստոսին)
- Կաթի գործարան (պանիր, կաթ, թթվասեր, կաթնաշոռ. արտադրողականությունը՝ 10 տոննա մեկ հերթափոխում)
- Պահածոյի գործարան (մուրաբաների, ջեմերի, հյութերի, կոմպոտների, տոմատի մածուկի արտադրության, արտադրողականությունը՝ ժամում 12 տոննա շահագործումը սեպտեմբերին)
- Հացի գործարան (ֆրանսիական սարքավորումներ, արտադրողականությունը 2400 կգ մեկ հերթափոխում եւ հրուշակեղենի արտադրության բուլղարական սարքավորումներ, արտադրողականությունը՝ 500 կգ մեկ հերթափոխում)
- Պաղպաղակի արտադրություն Իտալական հոսքագիծ, 500 կգ մեկ հերթափոխում)
- Համակցված ճներերի փորձնարարական հոսքագիծ (արեւային էներգիայի օգտագործմամբ, թողարկումը՝ սեպտեմբերին)
- Արտահանող-ներկրող ընկերություն, որն ուղիղ պայմանագրերով աշխատում է այնպիսի աշխարհահռչակ ֆիրմաների հետ, ինչպիսիք են Philip Morris, Coca-Cola, Seagrams, Kraft General Food եւ այլ ընկերությունները
- Արդյունքների եւ արտադրանքի իրացման խորհրդագույն ցանց
- Շուրջօրյա աշխատող սուպերմարկետ՝ սննդամթերքի լայն տեսականիով (շահագործումը՝ սեպտեմբերին):
- Հեռախոսակապով ավտոմեքենաների պատվերներ ընդունող շուրջօրյա աշխատող ընկերություն, որն ուղեւորափոխադրումները կատարում է ինչպես ԳԱԶ «Վոլգա» մեքենաներով, այնպես էլ Mercedes ֆիրմայի նորագույն մոդելներով
- Կինոփարիկաների արտադրության եւ սննդամթերքի տուն առաքման, խնջույքների եւ ընդունելությունների սպասարկման ոլորտում մասնագիտացող ֆիրմա
- Փոստային ծառայություն Federal Express-ի հետ համատեղ (շահագործումը՝ սեպտեմբերին)
- Մեկ միլիոն դոլլար կանոնադրական հիմնադրամով առեւտրային բանկ (շահագործումը՝ սեպտեմբերին): Հիմնադիրների թվում են արեւմտյան խորհրդագույն ֆինանսական կառույցները: 1995 թ. նախատեսվում է կանոնադրական հիմնադրամը հասցնել 10.000.000 դոլլարի
- Ապահովագրական ընկերություն

Մանրամասներին կարող եք ծանոթանալ հետեւյալ հասցեով.
Նալբանդյան 5: Հեռախոս՝ 56 19 31:

A STYLE

«Հայրենիքի»... «Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1825 Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 19. 08. 1994 Գինը 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@